

крестьянская
Газета

ԽՈՔՐԴԱՅԻՆ
ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Բ. ՌԵԶՆԻԿՈՎ

ՍՏԱՆԱՆՈՎՅԱՆ ԳԱՐՈՒՆԸ և
ԿՈՆՏՆՏԵՍԱՅԻՆ ՊԱՏԻ ԹԵՐԹԵՐԻ
ԽՆԻՒՐԵՐԸ

Դասախոսությունը վեցերորդ

ԿՈՆՏՆՏԵՍԱՅԻՆ ՅԵՎ ԲՐԻԳԱԴԱՅԻՆ ՊԱՏԻ ԹԵՐԹԵՐԻ
ԽՄԲԱԳԻՐՆԵՐԻ ՇԵՌԱԿԱ ԴԱՍԸՆԹԱՑՆԵՐ

Դասախոսությունները լույս են տեսնում „Խորհրդային
Հայաստան“-ի պատ. խմբագիր Հ. ՀՈՎՀԱՆՆԻՍԵՍՆԻ
ընդհանուր խմբագրությամբ

07
7-28

Հ. (Բ) ԿԷԿ հրատարակչություն — „Խորհրդային Հայաստան“

Յ Ե Ր Ե Վ Ա Ն

1936

Գասախոսությունները լույս են ընծայվում „Խորհրդ. Հայաս-
տան“-ի խմբագրության կից կազմակերպված մեքոդական հանձ-
նաժողովի կողմից, հիմք ընդունելով „Կրեսոյանական Գաղե-
սա“-յի ուսումնական կոմբինացիի հրատարակած գասախոսու-
թյունները:

Կոլտնտեսային-բերդագալին պատի բերքերի խմբագիրների Հա-
յաստանի հեռակա ուսուցման գասընթացների ղեկավար, „Խոր-
հ.“-ի բանգյուղերակիցների բաժնի վարիչ՝ Մ. ՄԱՐՑԻԿԵՍՆ

- ԴԱՄԱՆՈՍՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ԼՈՒՅՍ ՆՆ ՏԵՍ-
ՆՈՒՄ ՀԵՏԵՎՑԱԼ ԼԵԶՈՒՆԵՐՈՎ.
- ՈՒԿՐԱՅՆԵՐԵՆ,
 - ԲԵԼՈՌՈՒՍԵՐԵՆ,
 - ԹՄԹՄԵՐԵՆ,
 - ԿԱԶԱԿԵՐԵՆ,
 - ՎՐԱՅԵՐԵՆ,
 - ՀԱՅԵՐԵՆ,
 - ԹՈՒՐԿԵՐԵՆ,
 - ԲԱՇԿԻՐԵՆ,
 - ԳԵՐՄԱՆԵՐԵՆ,
 - ՈՒԶԲԵԿԵՐԵՆ

2219-53

1936 ԹՎԱԿԱՆԻ ՍՏԱԽԱՆՈՎՅԱՆ ԳԱՐՈՒՆԸ ՅԵՎ
ԿՈՆՏՆՏԵՍԱՅԻՆ ՊԱՏԻ ԹԵՐԹԵՐԻ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ

Մոտենում ե զարուներ, իսկ նրա հետ և դարնանացանը—գյու-
ղատնտեսական արտադրության ամենապատասխանատու ժամա-
նակաշրջաններից մեկը: Թերթերի առաջ կանգնում են մի շարք
կարևորագույն խնդիրներ, վերջինք թղխում են ներկա դարնանա-
ցանից—1936 թվականի ստախանովյան դարնանացանից:

Կոլտնտեսային պատի թերթերի մեծ մասն արդեն փորձ ու-
նի, թե ինչպես պիտի աշխատել դարնանացանի ընթացքում:
Շատ կոլտնտեսային թերթեր արդեն ավելի քան հինգ տարվա
այդպիսի փորձ ունեն: Յեթե հաշվենք 1930 թվականից, ապա
մենք արդեն թեմակոխում ենք 6-րդ բուլլետիկյան դարուներ, յերբ
դարնանացանը կատարվում ե նոր ձևով—կոլտնտեսային պայ-
մաններում: Այժմ պատի թերթերը գիտեն, թե ինչից պիտի սկը-
սել և ինչպես ձևափոխել լինել գործին: Սակայն, ամեն տարի
կոլտնտեսությունների առաջ կանգնում են նոր խնդիրներ, վե-
րջինք թղխում են կոլտնտեսությունների ամրապնդումից, ունե-
վորության աճումից: Այդ խնդիրների մասին շատ լավ պիտի
մտածել, վերաբերել կարելի լինի պատի թերթերի ոգնությամբ
աղելի հաջողությամբ ոգնել դրանց կատարմանը:

Շատ բան, վոր առաջ պատի թերթերի կենտրոնական խըն-
դիրներն ելին հանդիսանում, այժմ արդեն հետին պլանն են ան-
ցել, կամ բոլորովին դադարել են կարևոր խնդիր լինելուց:

Մյուս կողմից, արդեն նոր ձևով են դրվում աշխատանքի ար-
տադրողականության հարցերը, սերմացույի, ագրոտեխնիկայի
և ընդհանրապես տեխնիկայի հարցերը: Այսպես որինակ՝ տարեց
տարի մեր մեքենատրակտորային կայանները ավելի մեծ քանա-

կուլթյամբ կոլտնտեսությունների յեն սպասարկում: Պարզ բան է, վոր յեթե անցյալ տարի կոլտնտեսությունը մեքենատրակ-տորային կայանը չեր սպասարկում, իսկ այս տարի սպասարկելու յե, ապա ուրեմն՝ այդ կոլտնտեսության պատի թերթի խնդիրներն ել վորոչ չափով փոխվում են, հենց թեկուզ այն պատճառով, վոր անցյալ տարի նա տրակտորների մասին չեր գործում, իսկ այս տարի պիտի գրի: Այսպիսի որինակներ շատ ու շատ կարելի յե բերել: Սակայն, անցնենք հարցի քննությունն ըստ ե-յուլթյան՝ Ի՞նչ նոր խնդիրներ են դրված այս գարնանը կոլտնտեսությունների, ուրեմն և կոլտնտեսային պատի քերթերի առաջ:

ԳԼԽԱՎՈՐ ԽՆԴԻՐԸ ԲԵՐՔԱՏՎՈՒԹՅԱՆ ԲԱՐՁՐԱՑՈՒՄՆ Ե

Արդեն յերկրորդ տարին է, ինչ կոլտնտեսություններն աշխատում են նոր ձևով—կոլտնտեսային կյանքի ստալինյան կանոնադրությամբ: Անցած 1935 թվականը ամբողջ գյուղատնտեսության համար հզոր վերելքի տարի հանդիսացավ: Զգալի չափով բարձրացավ հացահատիկային ու տեխնիկական կուլտուրաների բերքատվությունը: Մեր յերկիրը յերբեք այդքան հաց, ճակնդեղ, բամբակ չեր արտադրել: Այդ տարին աճեց նաև անասնապահու-թյունը: Ճիշտ է, անասունների քանակը, բացի խոզերից, մեզ մոտ դեռևս ավելի քիչ է, քան 1928 թվին եր, դեռ չի ծածկված այն կորուստը, վոր մեր անասնապահությանը հասցրին կուլակ-ներն ու վնասարարները: Սակայն, անասունների քանակը վերջին յերկու տարվա ընթացքում այնպես արագ է աճում, վոր կասկած չի կարող լինել, վոր մոտակա տարիներին մենք դպալի չափով ավելի շատ անասուն կունենանք, քան յերբեկից ունեցել ենք:

Անցած տարին ցույց տվեց կոլտնտեսությունների հետագա ամրապնդումը, կոլտնտեսականների ունեվորություն հետագա աճումը: Այս ամենը նախապատրաստեց գյուղատնտեսության ներկայիս՝ 1936 թվականի ել ավելի բարձրացման հնարավորությունը: Յեթե փորձենք յերկու խոսքով ասել ներկա դարնանացանի և ամբողջ գյուղատնտեսական տարվա գլխավոր խնդիրը, ապա պետք է ասենք հետևյալը. քերթավորյալ բարձրացում:

1935 թվի դեկտեմբերի 1-ին, Կոմբայնավարեն-

րի ու կոմբայնավարուհիների խորհրդակցությունում յեկույթ ունենալով՝ Ժողովրդի առաջնորդ ընկեր Ստալինն ասաց.

«Մենք հենց այժմ պիտի նախապատրաստվենք, վորպեսզի մոտիկ ապագայում, յերեք—չորս տարուց հետո հացահատիկի տարեկան արտադրությունը հասցնենք 7-8 միլիարդ փթի»:

Ահա այն վիթխարի և միաժամանակ միանգամայն իրագործելի խնդիրը, վոր կանգնած է կոլտնտեսությունների առաջ: Անցյալ տարի ԽՍՀՄ-ում արտադրվել է ավելի քան հինգ և կես միլիարդ փուլի հացահատիկ: Մինչև Հոկտեմբերյան Մեծ սոցիալիստական հեղափոխությունը մեր յերկրում տարեկան արտադրվում էր մոտ 4-5 միլիարդ փուլի հացահատիկ: Իսկ ներկա 1936 թվականին, ըստ կառավարության հաստատած պլանի, մենք պետք է արտադրենք 6 միլիարդ, 380 միլիոն փուլի հացահատիկ: Այդ նշանակում է համարյա 2 միլիարդ փթով ավելի հացահատիկ պիտի արտադրենք, քան հեղափոխությունից առաջ եր արտադրվում:

Բերքատվության առաջավորները—չքանչանակիրներ, դյուղատնտեսության ստախանովականների փորձը հաստատում է, վոր մենք կարող ենք կատարել այդ պլանը: Այդ մարդիկ ցույց են տալիս նաև 1936 թվականի ստախանովյան բարձր բերքատվու-թյան պլանի կատարման ուղիներն ու մեթոդները:

Աշխարհում և վոչ մի յերկիր չի կարող հացահատիկի արտադրանքի բարձրացման այդպիսի խնդիր դնել իր առաջ և մանավանդ այդպիսի խնդիր լուծել: Հացահատիկի արտադրանքի բարձրացումը յուրաքանչյուր կապիտալիստական յերկրում աղետ կառաջացներ և մեծ թշվառություն կբերեր աշխատավոր գյուղացիությանը: Ինչո՞ւ: Վորովհետև այնտեղ հացն սպառող չեն զտնի: Յուրաքանչյուր կապիտալիստական յերկրում շատ ու շատ քաղցած ու կիսաքաղց մարդիկ կան, վորոնք հացի կարիք ունեն: Սակայն և այնպես, շատ յերկրներում կապիտալիստները ամեն կերպ աշխատում են նվազեցնել հացահատիկի արտադրու-թյունը, վորովհետև վաճառելու տեղ չունեն: Կապիտալիստական տնտեսությունն այնպես է կառուցված, վոր նրա նպատակը վոչ թե բնակչության պահանջների բավարարումն է, այլ շահույթ ստանալը: Դրա համար ել կապիտալիստական հասարակություն մեջ անխուսափելի բան է միլիոնավոր մարդկանց սովահարու-թյունը՝ հացահատիկի վիթխարի պաշարների կողքին, դրա հա-

մար ել կապիտալիզմը չի կարող ափելացնել հացահատիկի արտադրությունը: Յեւ վերջին տասնամյակում մենք արդեն շատ ենք տեսել, վոր վորեն կապիտալիստական յերկրում բերքատուլության բարձրացումը գյուղացիության քայքայում է առաջ բերում, վորովհետեւ հացահատիկի մեծաքանակ վաճառքի գնորդ խիստ ընկնում են, գյուղացիները չեն կարողանում իրենց պարտքերը վճարել, չեն կարողանում նորմալ ձևով վարել իրենց արտադրությունը:

Հասկանալի չէ, վոր յերբ բերքը վատ է—ապա կապիտալիստական յերկրների գյուղացիների դրութիւնը նույնպէս խիստ վատանում է: Նշանակում է՝ այստեղ վատ է եւ՝ ցածր բերքը, եւ՝ բարձր բերքը:

Մեզ մոտ՝ խորհրդային կարգերում բարձր բերքը բոլորին է հրձվանք պատճառում: Մեր տնտեսության միակ նպատակն է՝ բաւարարել բնակչության պահանջները: Խորհրդային իշխանութիւնն ու բոլշևիկյան կուսակցութիւնն իրենց նպատակ են դրնում՝ ամեն կերպ բարձրացնել բնակչության նյութական մակարդակը, վորպէսզի յուրաքանչյուր աշխատավոր ամեն ինչ առատ ունենա—եւ՝ սպիտակ հաց, եւ՝ միս, եւ՝ կաթ, եւ՝ յուլ, եւ ամեն բան, ինչ վոր հարկավոր է մարդուն: Վորքան յերկրում ավելի շատ հացահատիկ արտադրվի, այնքան ավելի շատ կլինի եւ մյուս բաներից: Սահման չկա մեր ժողովրդի բարեկեցության աճմանը, սահման չկա մեր յերկրի հարստության աճմանը:

Խորհրդային իշխանության գոյության ընթացքում մենք քիչ ջանք չենք գործադրել եւ այդ նախ նրա համար, վոր պենքը ձեռներիս ջախջախենք ամեն կողմից մեզ վրա հարձակված թշնամիներին: Հետո հարկավոր եր վերականգնել պատերազմի ընթացքում ավերված տնտեսութիւնը: Այնուհետեւ խորհրդային իշխանութիւնն իր բոլոր ուժերը լարեց խոշոր արդյունաբերութիւն ստեղծելու համար, վորպէսզի յերկրում լինի բաւական քանակութեամբ չուգուն եւ պողպատ, վորպէսզի արտադրվեն բաւարար չափով տրակտորներ, կոմբայններ եւ ամեն տեսակ մեքենաներ, վորպէսզի ամեն կերպ ամրապնդվի մեր յերկրի պաշտպանունակութիւնը:

Խորտակելով բոլոր խոչընդոտները, դեն չարտելով նվացողներին, ուղորտունիւմներին, ջախջախելով հակահեղափոխական տրոցկիստներին, բոլշևիկյան կուսակցութիւնը մեծ Ստալինի

ղեկավարութեամբ աշխատավոր ժողովրդին տարավ դեպի ընդհանուր բարորութեան լայն ուղին: Այժմ մենք ամեն ինչ ունենք: Ունենք մեր մեծ հայրենիքը, ունենք մեր հարազատ բանվորադուղացիական կառավարութիւնը, ունենք անսպարակի կարմիր բանակ, վոր զինված է տեխնիկայի վերջին խոսքով, ունենք խոշոր արդյունաբերութիւն, ունենք մեքենաշինական գործարաններ, ունենք կոլտնտեսութիւններ ու խորհրտնտեսութիւններ, ամեն ինչ ունենք: Այժմ մենք կարճ ժամանակամիջոցում կարող ենք հողի ու արդյունաբերութեան այնպիսի արտադրողականութիւն ծաւլալել, մթերքների քայքայիսի առատութեան հասնել, վորի մասին աշխատավոր մարդիկ յերբեք յերազել անգամ չենին կարող:

1933 թվականի դեկտեմբերին ընկեր Ստալինը Դնեպրոստեթովսկի մարդի կոլտնտեսականների պատգամավորութեան հետ զրուցելիս ասաց, վոր յեթե կոլտնտեսականներն ազնվորեն աշխատեն եւ պահպանեն կոլտնտեսութեան դուլը, նրանք առատորեն կունենան մթերքներ ու ամեն տեսակ բարիքներ: Այժմ մենք տեսնում ենք, թե ընկեր Ստալինի այդ մարդարեայական խոսքերն ինչպէս են գործնականում իրականանում: Մի տարվա ընթացքում մենք հացահատիկի արտադրութիւնը կարող ենք, եւ պետք է ավելացնենք համարյա մի ամբողջ միլիարդ փթով:

Այս է մեր յերկրի ընդհանուր աճումից բխող իրադրութիւնը: Իսկ, ապա մի դիտեցեք թեկուզ հենց ձեր շրջանը, իր բոլոր տեղական պայմաններով: Վորքա՛ն մեծ փոփոխութիւն է տեղի ունեցել վերջին յերկու-յերեք տարվա ընթացքում: Տրակտորների, մեքենաների թիւն ավելացել է մի քանի անգամ: Արդեն կան պատրաստված կադեր, վորոնք կարողանում են դեկավարել այդ մեքենաները, ավելացել է հանքային պարարտանյութերի քանակը, վոր անհրաժեշտ են տեխնիկական կուլտուրաներին, ավելացել է նաեւ կոլտնտեսութիւնների կենդանի քաշող ուժը եւ այժմ այդ «ուժը» — լծկանները բոլորովին այլ կերպարանք ունենք ան առաջ, ուժեղացել է դիսցիպլինան կոլտնտեսութիւններում եւ ընդհանրապէս ամրացել է կարգ ու կանոնը: Թերութիւններ դեռ շատ կան, խոսք չկա, սակայն անվիճելի չէ նաեւ այն, վոր բոլոր պայմաններն ու բոլոր հանգամանքներն այնպէս մեծ չափով են բարելավվել, վոր շատ բան ինչ անցյալ տարիներին մեծ

գոյությունների հետ երկարված, այժմ կարելի չէ կատարել հեշտ ու արագ, առանց վորեն գոյությունը:

Ստախանովյան շարժումը, վորի սկիզբը դրեցի հանքավոր Ալեքսեյ Ստախանովը, արագորեն ծավալվեց արդյունաբերության բոլոր բնագավառներում:

Այդ շարժումը միաժամանակ լայն ծավալ է ստանում նաև գյուղատնտեսության մեջ: Յեվ այդ հասկանալի չէ: Ստախանովյան շարժումը—այդ մասնակցների շարժումն է՝ տեխնիկայի առավելագույն ոգտագործման համար, աշխատանքի ամենաբարձր արտադրողականության համար: Ստախանովյանն այդ նա չէ, ով յերկու-յերեք, նույնիսկ ավելի քան դեռևս արտադրում է սահմանված նորմաները: Յեվ արդյունաբերությունը, ե՛ր գյուղատնտեսությունը մեզ մոտ բավարար չափով հագեցված են տեխնիկայով և այդ տեխնիկայի լիակատար ոգտագործման պայմաններն ունենք մենք: Մեզ մոտ բանվորներն ու կոլտնտեսականներն աշխատում են վոչ թե շահագործողների համար, վոչ թե աղաների համար, այլ իրենց համար: Բանվորներն ու գյուղացիները լայն սպառման ապրանքներն ու մթերքներն արտադրում են վոչ թե շահույթի համար, այլ աշխատավորության պահանջների բավարարման համար: Նա, ով արդեն սովորել է ոգտագործել սոցիալիստական տնտեսության առավելությունները, ով լիովին տիրապետել է տեխնիկային, նա աշխատհում է չտեսնված արտադրողականություն և տալիս: Յեվ հենց դա չէ ստախանովյանը:

Ստախանովյան շարժման մեջ ամենանշանակալիցն այն է, վոր ստախանովյանները առաջավորներն ու նախաձեռնողներն են: Նրանք սոցիալիստական աշխատանքի որինակներ են տալիս: Վաղը նրանց կհետևեն միլիոնները, խորհրդային Միության բոլոր աշխատավորները և այն ժամանակ մեր յերկրում մթերքների առատությունը ե՛ր ավելի կշատանա:

Ահա թե ինչու մենք մեծագույն ուշադրությամբ ու հոգտարությամբ պետք է վերաբերվենք դեպի յուրաքանչյուր ստախանովյանը և ողները բոլոր կոլտնտեսականներին՝ հասնել ստախանովյաններին:

Կոլտնտեսություններն արդեն իրենց ստախանովյանների հարյուրավոր անուններ դիտեն արտադրության բոլոր ճյուղերում: Կասկած չկա, վոր վարնանացանի ընթացքում ևս յերևան

կդան նոր ստախանովյաններ: Պատի թերթը պարտավոր է դրել նրանց մասին, մասսայականացնել նրանց և ուրիշներին ել ողներ՝ հասնել ստախանովյանների արտադրողականությանը:

Ստախանովյանների շնորհիվ սոցիալիստական մրցությունը նոր աստիճանի չէ բարձրանում: Մրցմանը սոն են տալիս ստախանովյանները, այսինքն՝ սոցիալիստական աշխատանքի որինակներ տվող մարդիկ: Այժմ առանց աշխատանքի ստախանովյան մեթոդի ոլորտագանդի մրցությունն անիմաստ է: Այստեղ թերթն առավելագույն գործնականություն պիտի հանդես բերի: Ցանքի հենց առաջին որը ամբողջ կոլտնտեսությունը պիտի խմանա, թե ո՛վ է իրեն ներկայացրել վորպես ստախանովյան: Վո՛ր արտադրողատը, վոր փոցխողը, վոր մաճկալն է, վոր կրկնակի ու յեռակի արտադրանք է տվել: Ի՞նչ միջոցով, ինչպես և նա հասել դրան, ի՞նչպես կարող են նույնն անել մյուս կոլտնտեսականները ևս: Այս բոլորի մասին թերթը պետք է դրի ցանքի հենց առաջին որը և շարունակի դրել ամեն որ:

Ըստ վորում, չպետք է մոռանալ, վոր ստախանովյան մեթոդն ողգանապես իր մեջ է ամբողջում նաև աշխատանքի վորակը: Կոլտնտեսության մեջ առանձնապես կարևոր է հաշվի առնել այդ հանգամանքը:

Ի հարկե, գյուղատնտեսության մեջ լավ աշխատանքի գրելիս արդյունքը կարելի չէ վորոշել միայն տարվա վերջը, յերբ բերքը հավաքվում է: Միայն այդ ժամանակ կարելի չէ ճշտորեն հաշվել ամբողջ աշխատանքի վերջնական արդյունքը: Այդ իմաստով ճիշտ է այն առածի խմաստը, թե՛ «ճուտերն աշնանը կհաշվեն»: Սակայն, վարնանացանի ընթացքում ևս կարելի չէ դատել աշխատանքի քանակի ու վորակի մասին: Մենք դիտենք, թե ինչ պահանջներ կարելի չէ առաջադրել ցանողներին, տրակտորիստին, գոմապահին: Դրա համար ել կարող ենք իմանալ, թե ինչ է նշանակում աշխատել ստախանովյան և ինչ է նշանակում աշխատել վատ կամ միայն՝ բավարար:

Կոլտնտեսությունը պետք է ճանաչի իր ստախանովյաններին, այն մարդկանց, ովքեր ամենից լավ են աշխատում և վորոնք դրանով իսկ մեծ ոգուտ են տալիս ե՛ր իրենց, ե՛ր կոլտնտեսությունը, ե՛ր ամբողջ խորհրդային յերկրին: Պատի թերթը դրոշի պես պիտի բարձրացնի նրանց, վորպեսզի նրանց որինակին հետևեն նաև մյուսները:

Ստախանովյան շարժումն որըստորե ավելի ու ավելի լայն մասսաներ ե ընդգրկում: Միայնակ ստախանովականներին դեպի ստախանովյան ողակներ, բրիգադներ ու կոլտնտեսություններ: Ստախանովյան միորյակներից դեպի ստախանովյան հնդորյակներ, տասնորյակներ, դեպի ստախանովյան դարուն, դեպի ստախանովյան տարի: Ահա այսպես ե լայնանում ու խորանում այս իսկական ժողովրդական շարժումը:

Այստեղից ել պարզ ե, վոր այժմ պատի թերթերի խնդիրները վորոչ չափով բարդացել են: Նրանք ավելի խոր կերպով պիտի մոտենան դործին: Կար ժամանակ, յերբ պատի թերթերն իրենց բովանդակությունը սահմանափակում եյին պայքարելով լողերերի դեմ, աշխատանքից ուշացողների, կամ բոլորովին բացակայողների դեմ: Այժմ այդպիսի փաստերն ավելի սակավ են: Կարող ե պատահել, վոր ավյալ կոլտնտեսությունում բոլորովին լողեր չլինեն: Մենք արդեն հարյուրավոր ու հազարավոր կոլտնտեսություններ ունենք, վորտեղ ամբողջ տարվա ընթացքում աշխատանքի չընալու վոչ մի դեպք չի յեղել: Սակայն նույնիսկ այն կոլտնտեսություններում, ուր դեռևս լողերության դեմ պայքարեն անհրաժեշտ ե, պատի թերթը չի կարող միայն դրանով սահմանափակվել:

Այս տարի կառավարությունը մի շարք վորոշումներ ե հրապարակել, վորոնք շատ մեծ դեր կխաղան բերքատվության բարձրացման դործում: Մասնավորապես բարձրացված են ցորենի մթերման գները: ԽՍՀՄ Ժողկոմխորհի ե Համ.Վ(բ)Կ Կենտկոմի՝ «Ցորենի արտադրությունը խթանելու ե ցորեն արտադրող կոլտնտեսությունների յեկամուտը բարձրացնելու մասին» վորոշման մեջ (1936 թ. 11 փետրվ.) ասված ե.

1936 թվականի հուլիսի 1-ից ցորենի մթերման գինը բարձրացնել ցենաներին 1 ո. 20 կոպեկով»:

Պետությանը հաց հանձնելու սահմանված պարտավորությունը կատարելուց հետո յեկ պետությանը հաց վաճառող կոլտնտեսություններն ու կոլտնտեսականները պետությանը վաճառած յուրաքանչյուր ցենաներ հացի դիմաց պարգև—հավելում են ստանում: Այդ պարգև—հավելումը կազմում ե սահմանված գնի 10—100 տոկոսը: Նշանակում ե, հացահատիկի հանձնման պարտավորությունը կատարելուց հետո կոլտնտեսությունը կամ կոլտնտեսականը վորքան ավելի ցորեն վաճառի պետությանը,

այնքան ավելի մեծ պարգև—հավելում կստանա: Անկասկած, այդ կարճրացնի կոլտնտեսականների ու կոլտնտեսությունների չահագորգումությունը՝ ցորենի բերքատվությունը բարձրացնելու դործում:

Պակաս նշանակություն չունի նաև կառավարության վորոշումը՝ սահմանված նորմայից ավելի հանձնված ճակնդեղի համար պարգև—հավելում տալու մասին: Վերջապես ԽՍՀՄ Ժողկոմխորհի ե Համ.Վ(բ)Կ Կենտկոմի փետրվարի 27-ի վորոշումը փոփոխում ե հացի ու արևածաղկի հանձնման նորման՝ այդ նորման պակասեցնելու իմաստով: Այդ բոլոր վորոշումները խթան կհանդիսանան կոլտնտեսությունների համար՝ բերքատվության բարձրացման դործում:

Պատի թերթերը պետք ե առավելադույն չափով ռդտագործեն այս բարենպաստ պայմանները, վոր ստեղծել են կառավարությունն ու կուսակցությունը ե ամեն կերպ պրոպագանդող են հենց ցանքի ընթացքում բերքատվության բարձրացման ուղղությամբ պայքարելու համար:

ԱՌՍԶԱՎՈՐ ԿՈՆՏՆՏԵՍՈՒՅՈՒՆՆԵՐԻ ՈՐԻՆԱԿԸ

Վերը մենք ասացինք, վոր այս տարվա ցանքի գլխավոր խնդիրն ե՝ բերքատվության բարձրացումը: Իր խնդիրը վատ հասկացած կլինի այն պատի թերթը, վորը շարունակ ընդհանուր բառերով կկրկնի այդ լողունը: Ընդհանուր բառերի այդպիսի կրկնությունը վոչ մի ոգուտ չի տա: Խնդիրը պետք ե հասկանալ իր բոլոր մանրամասնություններով ե կոնկրետ իր կոլտնտեսության պայմաններն ուսումնասիրելով, այն ժամանակ պարզ կլինի, թե թերթն ինչպես պիտի պայքարի բերքատվության բարձրացման համար:

Բերքատվության բարձրացման հարցը քննենք դանաղան կողմերից: Սկսենք ավելի ընդհանուրից:

Անցյալ տարի ամբողջ խորհրդային միության մեջ հացահատիկի միջին բերքատվությունը հեկտարին 10 ցենտներից չանցավ: Միջին բերքատվությունը տատանվում եր հեկտարին 9—10 ցենտների միջև: Արդյոք բարձր ե այս բերքը: Վո՛չ: Ծիշտ ե, այդ նախահեղափոխական Ռուսաստանի բերքից մի քիչ բարձր

և, սակայն, զգալի չափով ցածր և առաջավոր կապիտալիստական յերկրներ ընդգրկեց:

Այդ միջինը: Իսկ յեթե վերցնենք յուրաքանչյուր առանձին կոլտնտեսութեան կամ շրջանի բերքատուութիւնը, ապա բոլորովին այլ պատկեր կստացվի: Մենք արդեն ունենք մի քանի կոլտնտեսութիւն, վորոնք հեկտարից մինչև 40 ցենտներ բերք են վերցրել: Մենք ունենք հարյուրավոր կոլտնտեսութիւններ, վորոնք հեկտարից 25—30 ցենտներ բերք են ստացել և հազարավոր կոլտնտեսութիւններ, վորոնք հեկտարից 15—20 ցենտներ են ստացել:

Հեկտարից 40 ցենտներ բերքատուութիւնը համաշխարհային ռեկորդներէից ել բարձր է: Սակայն սրանց կողքին մենք ունենք և կոլտնտեսութիւններ, վորոնք հեկտարից 4—6 ցենտներ բերք են ստացել, այսինքն՝ խալտառակութեան աստիճան ցածր բերք: Ինչի՞ց և առաջանում բերքատուութեան այսպիսի խիստ տարբերութիւնը: Կարելի չէ կարծել, թէ տարբերութիւնն առաջ է գալիս նրանից, վոր հողն ամեն տեղ ել միատեսակ չի. տեղ կա՝ վատ հող և, տեղ կա՝ լավ, և կլիման ել ամեն տեղ միևնույնը չէ: Իհարկե, և՛ հողը, և՛ կլիման քիչ նշանակութիւն չունեն բերքատուութեան մեջ: Այդ հաշիվ չէ առնում նաև մեր կուսակցութիւնը: ԽՍՀՄ Ժողկոմխորհի և Համ. Կ(բ) Կ Կենտկոմի 1936 թվի փետրվարի 10-ի վորոշման մեջ նշված և 1936 թվականի բերքատուութեան նորման, ըստ վորում, վորոշ յերկրամասերի և մարզերի համար նորմա չէ սահմանված հեկտարից 12,9 ցենտներ, վորոշ մարզերի, յերկրամասերի համար ել՝ միայն 7,1 ցենտներ: Այդ այդպես է: Սակայն, բերքատուութեան այն միջիւրէն, համարյա տասնապատիկ տարբերութիւնը, վորի մասին մենք վերը խոսեցինք, առաջ է գալիս վոչ կլիմայի և վոչ ել հողի պատճառով:

Վերցնենք միևնույն շրջանը, յենթադրենք՝ Սարատովի յերկրամասի ձախ ափը, կամ Ստալինգրադի յերկրամասը: Այս շրջաններն աչքի յեն ընկնում չորայնութեամբ և բերքատուութեան աննպաստ պայմաններով: Այստեղ միշտ ել միջին բերքն ամբիւր պակաս և յեղել, քան ուրիշ շատ շրջաններում: Չնայած դրան մենք այդ շրջաններում ունենք կոլտնտեսութիւններ, վորոնք հեկտարից մինչև 25 ցենտներ բերք են վերցնում և կոլտնտեսութիւններ, վորոնք միայն 5 ցենտներ են վերցնում: Յեւ այդ մի-

ևնույն տարին, միևնույն պայմաններում: Ինչո՞ւմն է բանը: Խնդիրն աշխատանքն է և ուրիշ վոչինչ:

Այսպիսի հազարավոր որինակներ կարելի չէ բերել և՛ հացատիկային կուլտուրաների բնագավառից, և՛ բամբակի, և՛ ճակնդեղի, մի խոսքով՝ բոլոր կուլտուրաների բնագավառից: Միթե մեզ հայտնի չեն 500-ականներ, վորոնք հեկտարից 500 և ամբիւր ցենտներ չաքարի ճակնդեղ են տալիս և դրանց կողքին այնպիսի կոլտնտեսականներ, վորոնք հեկտարից մինչև 80 ցենտներ ճակնդեղ են տալիս: Միթե յերկրին հայտնի չեն ուղբեկական մի շարք կոլտնտեսութիւններ, վորոնք հեկտարից 60 ցենտներ բամբակ են ստացել, վորով համաշխարհային ռեկորդներն ել չեն գերազանցել և հենց նույն Ուղբեկստանում կոլտնտեսութիւններ, վորոնք հեկտարից 6 ցենտներ, այսինքն՝ 10 անգամ պակաս բամբակ են ստացել:

Առաջավոր ու հետամնաց կոլտնտեսութիւնների բերքի այս հսկայական տարբերութիւնն առաջանում է միայն նրանից, վոր առաջավորները լավ են աշխատում, հմտորեն են ոգտագործում կոլտնտեսութեան առավելութիւնները, իսկ հետամնացները դեռ չեն սովորել աշխատել այնպես, ինչպես հարկավոր է:

Յեթե հաջողվեր հետ մնացող կոլտնտեսութիւններին միանգամից առաջավորների շարքերը քաշել, ապա մեզ մոտ ամեն տեսակի մթերքների այնպիսի առատութիւն կստեղծվեր, վոր միանգամից մի քանի անգամ ամբիւր հարուստ կլինէինք: Անկասկած, Ժամանակի ընթացքում մենք կհասնենք դրան: Իսկ այժմ, այս տարի մենք պետք է աշխատենք, վոր հետ մնացողները յեթե վոչ առաջավորների, դոնե միջակների շարքերը քաշվեն, միջակները՝ առաջավորների, իսկ առաջավորները՝ շարունակեն ամբիւր առաջ գնալ:

ԽՍՀՄ Ժողկոմխորհի և Համ Կ(բ) Կ Կենտկոմի փետրվարի 10-ի վորոշումը յուրաքանչյուր առանձին մարզի ու յերկրամասի համար բերքատուութեան առանձին նորմա չէ սահմանում և այդ նորման անպայմանորեն պիտի կատարվի: Սակայն այդ նպագագույնն է: Յուրաքանչյուր առանձին կոլտնտեսութիւն պետք է ձգտի ամբիւր ձեռք բերել:

Պատի թերթը նախորդ պետք է իմանա, թէ տվյալ շրջանում վոր կոլտնտեսութիւններն են ամենաբարձր բերք տալիս և իր կոլտնտեսութեան մեջ ել պրոպագանդ մղի այդպիսի բերք ստա-

նայուհի համար: Պատի թերթը նախ և առաջ պետք է մանրամասն հաղորդի այդ բերքի մասին: Հետո պետք է ցույց տա, թե բարձր բերք ստացած կոլտնտեսությունն անդամներն ինչ չափ են ստացել դրանից: Լավ կլինի նույնիսկ այսպիսի մի աղյուսակ կազմել. բերքատուլությունը մեր կոլտնտեսությունում և առաջավոր կոլտնտեսությունում, աշխուրի արժեքը մեր կոլտնտեսությունում և առաջավոր կոլտնտեսությունում: Այնպես պիտի անել, վոր յուրաքանչյուր կոլտնտեսական, նույնիսկ ամենահետամնացը վոչ միայն լավանա, վոր կարելի չե ավելի մեծ բերք ստանալ, այլ և անմիջապես վոգեկորվի բարձր բերք ստանալու ցանկությունը: Պատի թերթը շարունակ պետք է լուսաբանի առաջ տանող ճանապարհը և կոլտնտեսությանն ոգնի՝ առաջ շարժվել այդ ուղիով:

Յեթե դուք արդեն պատմել եք ամենաառաջավոր կոլտնտեսության բերքի մասին, հարկավոր է մի հոդված կամ զրույց վերցնել ձեր կոլտնտեսության նախագահից՝ հետևյալ նյութի մասին. «Ինչու՞ մեզ մոտ բերքը ցածր է», կամ՝ «Մենք ինչպե՞ս հասնենք առաջավոր կոլտնտեսությանը»: Դեռ ցանքն սկսելուց առաջ այդ հոդվածի առթիվ պետք է տեղավորել բրիգադիւրների ու ակտիվ կոլտնտեսականների կարծիքները: Իսկ յերբ ցանքն սկսվի, պետք է թերթում լուսաբանել, թե ինչպես են իրագործվում բերքատուլության բարձրացման ուղղությունը արված առաջարկությունները:

Լավ կլինի նաև պատի թերթում տեղավորել հարևան առաջավոր կոլտնտեսության ղեկավարների հոդվածները, պատի թերթերի խմբիկների միացյալ նիստեր գումարել և բերքատուլության բարձրացման համար մղվող պայքարի փորձի հիտսանակում կատարել, գյուղթղթակիցների ուժերով ցանքի վորակի ու նրա կատարման փոխադարձ ստուգում կազմակերպել: Դրանով պատի թերթը կծավալի սոցիալիստական մրցությունը՝ կոլտնտեսությունների միջև:

ՍԵՐՄԱՑՈՒՆ

Սակայն, բերքատուլության բարձրացման հնարավորությունները լուսաբանելը և կոլտնտեսականներին բարձր բերք ստանալու վոգեկորություն ներշնչելը դեռ բոլորը չե: Հարկավոր է ան-

միջապես պայքար ծավալել, վորպեսզի իրականում կարելի լինի հասնել այդպիսի բերքի: Այս տարվա գարնանացանի ընթացքում սոցիալիստական մրցության մասին մենք կխոսենք ստորև: Նախ հարկավոր է քննել, թե գարնանացանի սահմաններում բարձր բերքի համար մղվող պայքարն ինչ մասերից է բաղկացած: Պարզ է, վոր այստեղ առաջին տեղն է գրավում սերմացուն:

Ընդամենը մի քանի տարի առաջ կոլտնտեսություններում սերմացուն պակասում էր և ցանքից առաջ անհրաժեշտ էր լինում բառիս լայն խմաստով կիրառմաներով սերմացու ժողովել, առանց առանձնապես հոգալու այդ սերմացույի վորակի մասին, միայն թե՝ սերմացու լիներ: Այժմ խնդիրն այլ կերպ է դրված: Մեզ հարկավոր է վոչ թե պարզապես սերմացու, այլ՝ լավագույն, տեսակավոր սերմացու: Տեսակավոր ու հասարակ սերմացույի տարբերությունը պարզ է բոլորին: Բավական է ասել, վոր յերբեմն ամբողջ բերքը կախված է սերմացույի վորակից: Համենայն դեպս՝ տեսակավոր սերմացույով կարելի չե զգալի չափով բարձրացնել բերքատուլությունը:

Մինչև Հոկտեմբերյան մեծ սոցիալիստական հեղափոխությունը մեր յերկրում գուղատնտեսությունը հետամնաց էր: Գյուղացիները ցանում էյին միայն հասարակ, վատ սերմացու, ինչպես և պահում էյին վոչ թե ցեղական, այլ հասարակ, սակավ մթերատու անասուններ: Խորհրդային իշխանությունն աշխատում է այնպես անել, վոր մեզ մոտ ամբողջ ցանքը կատարվի լավատեսակ, ընտիր սերմացույով, վորն ավելի համապատասխանում է տվյալ վայրի պայմաններին: Խորհրդային կառավարությունը միջոցներ չի խնայում սերմացույի նոր տեսակներ օտեղծելու գործի համար: Բազմաթիվ գիտական ինստիտուտներ ու հաղարավոր գիտնական մասնագետներ մեր յերկրում զբաղված են սերմացուների սելեկցիայի վրա:

Մի քանի տարի առաջ մեր կառավարությունն ակադեմիկոս Վալիլովին մի ամբողջ երասպանություն ուղարկեց յերկրագնդիս վրա յեղած բոլոր տեսակի ցորենների տեսակներից հավաքելու: Այդ երասպանության չրջեց համարյա ամբողջ յերկրագնդը և այժմ մեզ մոտ՝ Լենինգրադում մի քանի տասնյակ հազար տեսակի ցորենների կոլեկցիա ունենք, վորոնցից կարելի չե ստեղծել մեր յերկրի յուրաքանչյուր վայրին հարմար տեսակներ:

Ժամանակի ընթացքում մեզ մոտ կլինեն հացահատկային կուլ-
տուրայի ամենալավ տեսակները:

Հավանորեն բոլորը շատ կլինեն ակադեմիկոս Տրոֆիմ Դե-
նիսովիչ Լիսենկոյի անունը: Այդ մարդն է, վոր հայտնաբերեց
և հացաբույսերի յարովիղացիան: Նա մշակել է մի նոր տեսու-
թյուն, վորով կարելի չէ յերկու տարում, նույնիսկ ավելի արագ
ստանալ մեզ անհրաժեշտ կուլտուրայի ցանկացած տեսակը: Նա
ինքն արդեն 2½ տարվա ընթացքում Ուկրաինայի մարդի համար
ոտացել է զարման ցորենի հիանալի տեսակ, վորը շատ վաղահաս
է: Այժմ նա ձեռնամուխ է յեղել նոր տեսակներ ստանալու՝ 1½
տարվա ընթացքում: Լիսենկոն իսկական խորհրդային դիտա-
կան է, հեղափոխական, վոր դիտությունը նվաճել է կոլտրն-
տեսությունների ու խորհանտեսությունների համար: Առաջ
դիտականները սերմի նոր տեսակ եյին ստեղծում 15 տարվա ըն-
թացքում, և այն ել իրենք ել չդիտեյին, թե 15 տարի հետո
կստացվի՞ր իրենց ուղած տեսակը, թե՛ կստացվի պետք յեղածին
միայն մոտավորապես նման մի տեսակ: Մի հատիկից նրանք տա-
րեկան միայն 10—15 հատիկ եյին ստանում: Իսկ Լիսենկոն մի
տարում մեկ հատիկից արդեն ստանում է 8000 հատիկ: Ընչու է,
այդպիսի բերք առայժմ կարելի չէ առանալ միայն փոքր ծավա-
լով, լաբորատորային միջոցներով: Առայժմ կոլտնտեսային ու
խորհանտեսային դաշտերում լայն ծավալով այդպիսի բերք ստա-
նալ չի հաջողվի, սակայն կարեւորն այդ չէ: Կարեւորն այն է, վոր
Լիսենկոյի մեթոդը չնորհիմ 1½ տարվա ընթացքում արդեն կա-
րելի չէ ստեղծել սերմացույի անհրաժեշտ տեսակ, և այն ել հենց
այն տեսակը, վորը ավելի վաղում ավելի մեծ բերք է տալիս:

Ակադեմիկոս Լիսենկոն համեմատաբար նոր է սկսել սերմի
նոր տեսակներ ստանալու գործով զբաղվել: Նրա մեթոդների
ամբողջ ոգուտն ու արդյունավետությունը մեր կոլտնտեսու-
թյունները կզղան մի քանի տարուց հետո միայն, յերբ բավարար
չափով բազմաթիվ նոր տեսակներ հանդես կդան: Սակայն, մենք
սպասելու ժամանակ չունենք. չի կարելի բաց թողնել և վոչ մի
տարի: Հարկավոր է անմիջապես, հենց այս տարի, բոլոր մի-
ջոցները ձեռք առնել, վոր սոցիալիստական դաշտերում ցանվեն
լավագույն սերմեր: Ահա թե ինչու յուրաքանչյուր պատի թեր-
թի ելքերից չպետք է դուրս մնա սերմացույի հարցը:

ԽՍՀՄ Ժողկոմխորհի և Համ. Կ(բ) Կենտկոմի «1936 թվի

զարնանացանի պետական պլանի մասին» վորոշման մեջ, վորի
մասին արդեն վերը խոսեցինք, տեսակավոր սերմացույի մասին
հետեյալն է ասված.

«1. Կոլտնտեսությունների համար զարնանացանի հացահատ-
կային կուլտուրաների տեսակավոր ցանքի պլան հաստատել՝
28 միլիոն հեկտար:

2. Պարտավորեցնել ԽՍՀՄ Հողթողկոմատին՝ այդ տարածու-
թյունը լիովին ապահովել բարձրորակ տեսակավոր սերմացու-
յով:»

ա) միջկոլտնտեսային փոխանակման հաշվին՝ 9 միլիոն ցենտ-
ների չափով,

բ) հասարակ հացահատիկը «Ձաղոտղերնո»-յի պահեստներում
յեղած տեսակավորի հետ փոխանակելով՝ 5 միլ. 610 հազար
ցենտների չափով,

գ) Պետական տեսակավոր սերմացույի ֆոնդից՝ 4 միլ. 40
հազար ցենտների չափով,

դ) Կոլտնտեսությունների սեփական տեսակավոր սերմացույի
հաշվին՝ 16 միլ. 350 հազար ցենտների չափով:»

Այս վորոշումից պատի թերթերը նախ և առաջ յերկու յեղ-
րակացություն պիտի անեն:

Առաջին.—կոլտնտեսությունները տեսակավոր սերմացույի
զղալի մասը պիտի ստանան «Ձաղոտղերնո»-յի պահեստներից,
Պետսերմֆոնդից և ուրիշ կոլտնտեսություններից: Նշանակում
է՝ հարկավոր է ժամանակին միջոցների դիմել և պետական պլա-
նի համաձայն սերմացույի փոխանակություն կատարել: Մինչև
ձյուն-հալն սկսվելը, քանի դեռ ճանապարհները չեն ցեխացել,
պետք է սերմացուն փոխանակել, վորպեսզի հետո լծկաններին
չտանջեն և ցանքը չուշանա: Անմիջապես պատի թերթում հարց
դրեք, թե պատրաստ է արդյոք, փոխանակված է արդյոք սեր-
մացուն: Այդ հարցի սխտեմատիկ լուսարանումով պետք է այն-
պես անել, վոր ժամանակին սերմացուն փոխանակվի: Հարկա-
վոր է քննադատել այս գործը ձգձգողներին, առաջ մղել գործը
և չհանդատանալ, մինչև վոր անհրաժեշտ ամբողջ սերմացուն
կոլտնտեսության շտեմարանում չլինի:

Պատի թերթի յերկրորդ յեղրակացությունը հետեյալն է.
կոլտնտեսությունները տեսակավոր սերմացու պիտի ցանեն 28
միլիոն հեկտար, իսկ հացահատիկի ցանքերի ընդհանուր տարա-

ծությունը կոլտնտեսություններում այս տարի լինելու յե 53,2 միլիոն հեկտար: Հետևապես՝ այս տարի տեսակավոր սերմը մեզ մոտ բավականացնում է ցանքի տարածության միայն կեսին: Մի մասն առայժմ ստիպված ենք հասարակ սերմացու ցանել: Սակայն հասարակից ել պիտի ընտրել ամենալավը, ամենից բարձր ծլու- նակություն ունեցողը:

Հետևապես, հարկավոր է անմիջապես սերմացույի պատ- րաստության ստուգում կազմակերպել, այսինքն՝ ստուգել և այն սերմացուն, վոր չի փոխանակվելու, այլ արդեն կոլտնտեսու- թյուններն ունեն: Արդյոք զտված է այդ սերմացուն, ստուգ- ված է արդյոք դրա ծլունակությունը: Նույնիսկ, յեթե այդ ամենը կարելի է, այնուամենայնիվ այդ մասին պիտի մանրա- մասն դրել պատի թերթում: Յեղակետ պիտի ունենալ այն, վոր դեռ ամեն ինչ արված չի, վոր ամեն ինչ ել՝ ավելի լավ կարելի յե անել: Նշանակում է՝ սերմացույի մասին պիտի դրել ու դրել:

Միայն պետության վրա հույս չդնելով՝ յուրաքանչյուր կոլ- տնտեսություն ու խորհտնտեսություն ինքը պետք է հոգա իր տե- սակավոր սերմացուն ավելի լավացնելու մասին: Յուրաքանչյուր կոլտնտեսություն ու խորհտնտեսություն իր հատուկ հողամասերը պիտի ունենա՝ տեսակավոր սերմացու աճեցնելու համար: ԽՍՀՄ Ժողկոմխորհի և Համ. Կ (բ) Կենտկոմի՝ 1936 թվի դարձանա- ցանին վերաբերյալ վորոշման մեջ այդ առթիվ հետևյալն է առ- ված.

«Պարտավորեցնել դաշնակից ու ավտոնոմ հանրապետություն- ների Ժողկոմխորհներին և ազգային կոմկուսակցությունների կենտկոմներին, յերկրային գործկոմներին և յերկրային կոմի- տեներին, մարզային գործկոմներին և մարզկոմներին, ԽՍՀՄ ՀողԺողկոմատին, Խորհտնտեսությունատին և Սնունդարդյունաբե- րության Ժողկոմատին՝ ապահովել յուրաքանչյուր կոլտնտեսու- թյունում ու խորհտնտեսությունում հատուկ հողամասի առանձ- նացումը՝ հացահատիկի տեսակավոր ու բարելավված սերմացու ցանելու համար: Սահմանել, վոր սերմացույի համար առանձ- նացված հողամասերի չափը աշնանացան ցորենի և հաճարի հա- մար պետք է կազմի այդ կուլտուրաների ցանքի տակ դրված տարածության 12 տոկոսը, վարսակինը և դարունը՝ 13 տոկոսը, դարձանացան ցորենինը՝ 15 տոկոսը:

Յուրաքանչյուր կուլտուրայի սերմնաբուծական հողամասերը

պետք է առանձնացվեն ցանքաշրջանառության դաշտերում և՛ դարձանացանինը պիտի լիովին ցանվի աշնանավարի վրա»:

Սա շատ կարևոր միջոցառում է, վորն արագորեն առաջ պի- տի մղի սերմնաբուծական գործը կոլտնտեսություններում ու խորհտնտեսություններում: Պատի թերթերը հատուկ հսկողու- թյան տակ պիտի առեն այդ սերմնաբուծական հողամասերի ցանքը:

Շատ կոլտնտեսություններում խրճիթ-լաբարատորիա կա: Պատի թերթը պիտի կարգի նրա հետ և տեղեկություններ տա նրա աշխատանքի մասին: Որինակ՝ ինչ արդյունք է տվել սերմի ծլունակության ստուգումը: Վերջապես՝ սերմացույի ախտահա- նումը: Արդյոք ամեն ինչ նախապատրաստված է ախտահանման համար, կա՞ն արդյոք բավարար քանակությամբ գեղորայք: Մինչև այժմ մերիկը տարեկան մի քանի տասնյակ միլիոն փութ հաց է խլում մեզանից: Առայժմ դիտությունը մերիկի դեմ պայ- քարելու ուրիշ միջոց չգիտեմ, բացի ախտահանումից: Ճիշտ է, ակադեմիկոս Լիսենկոն արդեն աշխատում է ցորենի այնպիսի տեսակ գտնել, վորը մերիկից չի վնասվի, յեթե նույնիսկ ախտա- հանված չլինի: Սակայն այդ դեռ ապագայի գործ է: Իսկ ա- ռայժմ կոլտնտեսություններն այնպես պիտի անեն, վոր վոչ մի հասկ չփչանա մերիկից: Դրա համար հարկավոր է ցանելուց առաջ ամբողջ սերմացուն ախտահանել: Իսկ դրա համար հենց այժմ պիտի նախապատրաստվել, առանց ժամանակ կորցնելու:

Սերմացույի բարձր վորակի համար մղվող պայքարում պա- տի թերթի խնդիրներն ապահովելու համար հարկավոր է շոշափել նաև յարույիղացիայի հարցը: ԽՍՀՄ կենտգործկոմի 2-րդ նստա շրջանի վորոշման համաձայն այս դարձանը կոլտնտեսություն- ները 4 միլիարդ 900 հազար հեկտար պիտի ցանեն յարույիղացի- ալի յենթարկված սերմացու:

Թե ինչ է յարույիղացիան, մենք այստեղ մանրամասն չենք բացատրի. դրա մասին մի շարք մանր, բայց լավ դրբույկներ կան, վորոնց թվում նաև ակադեմիկոս Լիսենկոյի—յարույիղացիա- յի հեղինակի դրբույկը: Կա նաև հրահանգ, թե ինչպես պիտի կատարել յարույիղացիան: Այստեղ մենք կնշենք միայն այդ ազ- րոճեմնարկման նշանակութունը և կասենք, թե պատի թերթերն ինչպես պիտի պայքարեն յարույիղացիայի համար, և ինչպես դրեն դրա մասին:

Յարույիղացիան, բույսի արագ հասունացումը նպաստում է

8219-53

բերքատուլութեան բարձրացմանը: Անցյալ տարի յարովիդացիայի յենթարկված 2½ միլիոն հեկտար ցանքից յերկիրը 15 միլիոն փութ լրացուցիչ հաց ստացաւ: Կարելի յեր և ավելին ստանալ, սակայն դժբախտութեանն այն է, վոր անդ-տեղ յարովիդացիան սխալ, վատ են կատարում, ուստի և նա անհրաժեշտ արդշունք չի տալիս: Ի մի ամփոփելով 1935 թվի յարովիդացիայի արտադրանքները, մենք տեսնում ենք, վոր վորոշ կոլտնտեսութեաներ յարովիդացիայից հեկտարից 3—4, նունիսկ 6—7 ցենտներ բերքի բարձրացում են ստացել, մյուսները՝ միայն մեկ կամ կես ցենտներ յավելացում են ստացել: Նույնիսկ կան կոլտնտեսութեաներ, վորոնք յարովիդացիայից վոչ մի ավելացում չեն ստացել: Հետեապես, կարեւոր խնդիր է՝ յարովիդացիան նիշտ կիրառել:

Բոլոր շրջաններն ու բոլոր տեսակների համար յարովիդացիայի միաման մեթոդներ չկան: Յուրաքանչյուր տեսակի սերմացու յուրահատուկ պայմաններ և պահանջում: Ուրեմն ի՞նչպես վարվել: Հարկավոր է, վոր այն մարդիկ, վորոնք հանձնարարված է յարովիդացիան, լավ իմանան իրենց դործը: Այդ մի բարդ դործ չէ, սակայն պետք է իմանալ: Ո՞վ պիտի յարովիդացիայով դրադի ձեր կոլտնտեսութեանում, բավարար չափով դիտե՞՞նա իր դործը: Ահա, ամենից առաջ այս հարցը պետք է դնել պատի թերթում:

Այնուհետեւ, յարովիդացիայի համար համապատասխան չենք և վորոշ ինքնետար և հարկավոր. հարթիչ, ցնցուղ, թիակներ, բամբակներ, ջերմաչափ և այլն: Այս ամենը պատրաստելը դժվար չէ, սակայն, յեթե վորեւէ մեկը պակաս լինի, յարովիդացիան կարող է ձախողվել: Հարկավոր է այնպես անել, վոր այդ աղբոմիջոցառումն առավելագուցն արդշունքը տա: Այդ առանձնապես կարեւոր է չորային շրջաններն համար: Թերթն այս դործի լուսարանումով կարող է այնպես անել, վոր յարովիդացիան լավագուցն կերպով կատարվի, վորպեսզի կոլտնտեսութեանը հաղաբավոր փթերով ավելի հացահատիկ ստանա:

Մենք այս տարվա գարնանացանն ենք մտնում ունենալով ևս մի ուրիշ շատ կարեւոր խնդիր, վորը, թեւ ճիշտ է, մեր յերկրի բոլոր կոլտնտեսութեաններին չի վերաբերում, սակայն շատ մեծ նշանակութեան ունի: 1935 թվի դեկտեմբերի 19-ին ԽՍՀՄ Ժողկոմխորհը և ՀամԿ(բ)Կ Կենտկոմը մի վորոշում րնդունե-

ցին՝ «Կոլտնտեսութեանների կազմակերպչական-տնտեսական ամբարայնում և վոչ սեահողային դոտու մարդերում, յերկրամասերում ու հանրապետութեաններում դյուղատնտեսութեան վերելքի մասին»:

Մինչև Հոկտեմբերյան սոցիալիստական հեղափոխութեանը վոչ սեահողային դոտուն վերաբերվում էլին միայն վորպես «սպառող» դոտու, վորտեղ դյուղատնտեսութեանն արագ դարգանալ չի կարող: Խորհրդային իշխանութեանը դործով սպացուցեց, վոր այնպիսի մարդերում ևս, ինչպիսիք են Մոսկվայի, Լենինգրադի, Արեմոյան, Իվանովո-արդշունաբերական և այնպիսի յերկրներում, ինչպիսիք են Գորկու, Կիրովի, Կուլբիչևի յերկրի աջ ափը և Բելոռուսիան, — դյուղատնտեսութեանը կարող է և պետք է արագ դարգանա: Դեռ ավելին. հենց այդ իսկ շրջաններում, կանոնավոր տնտեսութեան վարելու դեպքում շատ ավելի բարձր բերք կարելի յէ ստանալ: Փաստ է, վոր Մոսկվայի մարդում արդեն քիչ չեն այնպիսի կոլտնտեսութեաններ, վորոնք հեկտարից 25 ցենտներ և ավելի ցորենի բերք են ստացել: Փաստ է, վոր Իվանովո-արդշունաբերական մարդում միջին հաշվով ամենաբարձր բերքն է ստացվում ամբողջ ԽՍՀՄ-ում: Ել չենք խոսում այն մասին, վոր վոչ սեահողային դոտու շրջանները վուչի դլիսա վոր մաստակարարողներն են մեր թեթե արդշունաբերութեանը և կարտոֆիլի ամենամեծ բերքն են տալիս:

Այնուամենայնիվ, այդ շրջաններում դյուղատնտեսութեանը ավելի դանդաղ է դարգանում, քան անհրաժեշտ է: Շատ կոլտնտեսութեաններ հետ են մնում և վատ են կազմակերպված: Կառավարութեանը մի շարք կարեւորագուցն միջոցառումներ է մըշակել այդ շրջանների կոլտնտեսութեանների ամբարայնման համար: Այս տարի այդ շրջաններում կազմակերպվելու յէ 266 նոր մեքենա-տրակտորային կայաններ: Այդտեղ են ուղարկվում մեծ թվով տրակտորներ և այլ դյուղատնտեսական մեքենաներ: Նախատեսված է այս տարի բացել, ճահճներից ազատել և ցանքի համար նախապատրաստել 700 հազար հեկտար տարածութեան և այլն:

Այդ շրջանների կոլտնտեսային պատի թերթերը պետք է պրոպագանդ մղեն ԽՍՀՄ Ժողկոմխորհի և ՀամԿ(բ)Կ Կենտկոմի այդ վորոշման կետ առ կետ իրագործման համար: Պետք է պարբերաբար ստուգել, թե տվյալ կոլտնտեսութեանում ինչ-

պէս եւ իրազործւում այդ վորոշումը և ինչ պիտի անել հենց այժմ՝ ցանքից առաջ և ցանքի ընթացքում:

Այդ վորոշման մեջ կան մի շարք ցուցումներ, վորոնք կարող են վերաբերել նաև այլ շրջանների կոլտնտեսութիւններին: Դրանք են՝ կոլտնտեսային կյանքի ստալինյան կանոնադրութիւնը խստորեն կիրառելու, կանանց ղեկավար աշխատանքների առաջ քաշելու և այլ ցուցումները:

ՔԱԳՆՎԱԾ ՀԱՐԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՅԵՎ ՑԱՆՔԻ ԺԱՄԱԿՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

Մենք արդեն առաջինը, վոր հաճախ իրար հարեան յերկու կոլտնտեսութիւններ, միեւնոյն շրջանում, տարբեր բերք են ստանում և այն ել այնքան տարբեր, վոր մեկի բերքը մի քանի անգամ գերազանցում է մյուսին: Հետ մնացող կոլտնտեսութիւնում ևս բարձր բերք ստանալու բոլոր հնարավորութիւնները կան, սակայն այդ հնարավորութիւնները մնում են անողորմ-գործելի: Նշանակում է, հարկավոր է յերեւան հանել ու գործի դնել այդ թաղնված հնարավորութիւնները: Այդ թաղնված հնարավորութիւնները յերբեմն մանրունքների մեջ են, վորոնք բոլորին տեսանելի ու հայտնի չեն:

Հին գյուղի անկուտուրականութիւնն ստեղծել է «յա բախտ» արտահայտութիւնը, վոր արտահայտում է անտարբերութիւնը՝ ճշգրտութեան, կանոնավորութեան, վստահութեան նկատմամբ, մի բան, առանց վորի մտածել անգամ չի կարելի տնտեսութեան կուլտուրայի և ընդհանրապէս կուլտուրայի մասին: Յենթադրենք, թե կոլտնտեսութիւնը չի ստուգել սերմացւի վորակը—«յա բախտ, եսպէս ել յոլա կգնանք» ասելով: Յենթադրենք, թե չի արտահանել սերմացուն՝ «յա բախտ, եսպէս ել յոլա կգնանք» ասելով: «մեր պապերն,—ասում են,—ցանել են առանց արտահանելու»: Կամ, որինակ՝ ծանծաղ են հերկում, վատ են փոցիում, ցանքը մի քանի օրով ել իզուր տեղը ձգձգում են «յոլա կերթա, չի փախչի» ասելով: Իսկ այս բոլորի հետեւանքով, անպայման վատ բերք կստացվի: Յեւ հետո՝ կոլտնտեսականները կզարմանան. ես ինչպե՞ս յեղավ. հողը միեւնոյնն է, յերկինքը՝ նույնպէս, վարել ենք, ցանել, փոցիակ ալայպս, ինչպէս բոլորը, իսկ բերքը՝ պակաս յեղավ: Սակայն, խնդիրն

եւ այն է, վոր աշխատել են վոչ այնպէս, ինչպէս բոլորը, այլ շատ ավելի վատ:

Յերբ մենք խոսում ենք թաղնված հնարավորութիւնների ոգտազործման մասին, ամենից առաջ նկատի ունենք պայքարը հենց այդ «յոլա գնալու» դեմ:

Գարնանացանը պիտի նախապատրաստել ու կատարել այնպէս, վոր ամեն ինչ արված լինի լավագոյն ձևով, վոր ոգտագործված լինեն բոլոր հնարավորութիւնները, այն ժամանակ բերքն ել ամենաբարձրը կլինի: Յեւ ահա, պատի թերթը, ընդհանուր ու մակերեսային դատողութիւններով չբավարարվելով՝ պետք է մանրացնի խնդիրը՝ բաժանելով մի շարք հարցերի, վորպէս ինքնից յուրաքանչյուրը կատարվի լավագոյն ձևով: Դժվար չէ գրել, թե՛ Պետրոս Փոթոյանը լողը է, աշխատանքի չի դուրս գալիս: Բայց, որինակ, յեթե այդ Փոթոյանին հանձնարարված է լծասարքը նախապատրաստել և նա իր գործը վատ է կատարել, յեթե հենց վարի առաջին օրերին սամին է կոտրել, կամ սամաթելը կտրվել, ահա դրա մասին գրելն ավելի դժվար է, վորովհետեւ պետք է լավ իմանալ գործի դրութիւնը: Բայց, հենց այդպէս պիտի գրել թերթում: Հարկավոր է մերկացնել վատ աշխատանքը և ցույց տալ ցանքի ու նրա նախապատրաստութեան բոլոր հնարավորութիւնները:

Մենք պատի թերթերի խմբագիրներէց չենք պահանջում, վոր նրանք անձամբ ամեն տեղ գնան ու ամեն բան իմանան: Վո՛չ: Նրանք պետք է միայն հատկանան պատի թերթի խնդիրները և կարողանան մարդկանց թերթի աշխատանքի մեջ գրավել, այն ժամանակ, իրոք վոր թերթը կդառնա ամենագետ և գորեղ:

Մենք մի քանի տասնյակ կոլտնտեսային պատի թերթ ենք նայել: Նրանց հիմնական թերութիւնն է—ընդհանուր դատողութիւնները, վոչ կոնկրետութիւնը, ոպերատիվութեան բացակայութիւնը: Յեթե թերթը վատի մասին է գրում, ապա ամեն ինչ այնքան վատ է դուրս բերում, վոր կարծես ազատվելու ճար չկա, կարծես համատարած այլանդակութիւն է տիրում: Յեթե լավի մասին է գրում, ապա ստացվում է, վոր ամեն ինչ այնքան հիանալի չէ, վոր մնում է միայն վարդերը հոտոտել: Մինչդեռ թերթի խնդիրը հենց այն է, վոր լավից պահանջի ավելի ևս լավանալ, իսկ վատին ոգնի, վոր նա ել լավանա:

Այդ թերթերից վերցնենք ամենաբովանդակալիցը—«Լենին»

յան հաղթանակ» կոլտնտեսութեան «Սոցիալիզմի ուղին» թերթը: Այդ թերթը դեռևս անցյալ տարվա դեկտեմբերին սկսել է գրել դարնանացանի նախապատրաստութեան մասին: Դրա համար նրան պետք է գովել: Այնուհետև, թերթը համարձակորեն քննադատում է վարչութեան թերութիւնները և այդ ևս գովելի չէ: Սակայն, ահա թե նա ինչ է գրում իր № 18-ի առաջնորդողում.

«Կոլտնտեսութեան ունի իր դարբինները, խարաղները, վորոնց պետք է անխնայապես լծել կոլտնտեսութեան գլուղատնտեսական մեքենաների ու գործիքների վերանորոգման գործին: Առանձնապես ուշադրութեամբ պիտի դարձնել լծկանների դրութեան վրա: Ձեռքը նիհար են և յեթե այդպես շարունակվի, ապա չի կարելի ասել, թե մենք լիովին պատրաստ ենք դարնանացանին»:

Թվում է, թե վատ չի գրված. թերթն ահապանգում է թերութիւնները մասին և այդ պատիվ է բերում իրեն: Սակայն նա սահմանափակվում է միայն ընդհանուր ֆորտներով: Այժմ այդ բանի պետք չէ: Յեթե թերթը տեսնում է, վոր ձիերը նիհար են, պետք է յերևան հանի դրա պատճառները: Ո՞վ է մեղավոր: Ինչո՞ւ վատ են պահվում ձիերը: Թերթը դիմում է ուղղակի վարչութեանը, թե՛ ուշադրութեամբ դարձրեք: Իհարկէ, գլխավոր պատասխանատուն վարչութեանն է: Սակայն վարչութեանը դիմելիս պետք է նշել նաև կոնկրետ միջոցառումներ: Ձեռք կապածում, վոր այդ կոլտնտեսութեան ձիավանների մեջ կան մարդիկ, վորոնք ցանկանում են, վոր ձիերը լավ պահված լինեն: Այդ մարդիկ գիտեն ձիերի վատ վիճակի խտական պատճառը: Հարկավոր է նրանց հարցնել, իմանալ այդ պատճառները: Յեւ այդ դեպքում թերթը կարող է կոնկրետ դնել ձիերի հարցը, հասնել դրական արդյունքների: Ահա թե այժմ ինչպես պիտի պայքարել թերութիւնների դեմ, պայքարել թաղնված հնարավորութիւնների ոգտադործման համար:

Վերցնենք մի ուրիշ թերթ—Վորոնեժի մարդիկ Վորոշիլովի անվան կոլտնտեսութեան բրիգադային թերթը: Այդ թերթին նախելով, կարծես ամեն ինչ այնպես է, վոր ավելի լավ եւ լինել չի կարող: Յեւ սերմացուն և պատրաստ, և՛ ձիերն են հիանալի վիճակում, և ընդհանրապես ամեն ինչ լավ և կոլտնտեսութեանում: Սակայն, գեթախտաբար, թերթը վրչինչ չի գրում այն մասին, թե ինչ վորակի չէ սերմացուն, վորքան է նրա ծրուակութեան

նր, ինչ դրութեան մեջ է լծասարքը: Ձե՞ վոր նույնիսկ լավ ձիեր ունենալու դեպքում գործը կարող է տապալվել, յեթե լծասարքը կարգին չէ: Բայց, ընդունենք, թե այդ բրիգադի և՛ սերմացուն է լավը, և՛ լծասարքն է կանոնավոր: Այդ դեպքում, համենայն դեպս, պետք է ստուգում կատարել և պարզել, թե ինչը կարելի չէ ավելի լավ անել: Որինակ՝ դոմաղըն ինչպես է դաշտ փոխադրվում, կամ ճակնդեղի դաշտերի հանքային պարարտանյութն ինչպես է պահվում:

Հայտնի չէ, վոր մեկ մոտ սովորաբար դոմաղը վատ է պահվում, դաշտ է փոխադրվում վրչ իր ժամանակին և շաղ է տըրվում վրչ այնպես, ինչպես հարկավոր է, վորի պատճառով էլ նրա արդյունքը կիսով չափ նվազում է: Նշանակում է՝ նույնիսկ առաջավոր կոլտնտեսութեաններում դեռ վաղաժամ է հանգրստանալ և գրել, թե ամեն ինչ լավ վիճակում է: Ամենուրեք դեռևս բերքի բարձրացման թաղնված հնարավորութիւններ կան: Մենք պետք է դեռ շատ ու շատ պայքարենք խտական կոլտնտեսական տնտեսութեան ստեղծելու համար:

Այժմ վերցնենք ցանքի ժամկետների հարցը: Հայտնի չէ, վոր ցանքի ժամկետները միշտ եւ, և մանավանդ դարնանը, առաջնապարզ նշանակութեամբ ունեն: Փորձով ապացուցված և ստուգված է, վոր ցանքը մեկ-յերկու օրով ուշացնելը խիստ նվազեցնում է բերքը: Յեւ յեթե մենք ցանկանում ենք առավելագույն բերք առանալ, պարզ է, վոր պետք է ապահովենք ցանքն ամենակարճ և ամենանպաստավոր ժամկետներում կատարելը:

Կարելի չէ մտածել, թե ցանքի ժամկետների մասին պատի թերթում կարելի չէ գրել միայն հենց ցանքի ժամանակ: Սակայն այդպիսի դատողութեանը բոլորովին սխալ է: Հենց ցանքից առաջ է, վոր պիտի մտածել ժամկետների մասին: Յանքն սկսվելուց հետո դրա մասին մտածելն այլևս ուշ կլինի: Նույնիսկ, առանց սխալվելու, կարելի չէ ասել, վոր ցանքի ավարտումը կարճ ժամանակում, լիովին կարված և նախնական նախապատրաստութեանից: Ժամկետները հենց հիմա—ցանքից առաջ են վորոշվում: Յանքն արագ կատարելու համար հարկավոր է ամեն ինչ նախատեսել, մինչև վերջին մանրունքները, վորպեսզի ցանքի օրերին վրչ մի ձգձգում չլինի:

ԽՍՀՄ Ժողկոմխորհի և ՀամԿ(բ)Կ Կենտկոմի վորոշումը դարնան ցանքի ճշտորոշ ժամկետներ և սահմանում—յերկրամա-

սերի, մարդերի, հանրապետութիւնների մի մասի համար 7—10 աշխատանքային օր, մյուս մասի համար՝ 10—12 օր: Իսկ բամբակի ցանքը ջրովի շրջաններում պիտի կատարվի 8—12 օրում, անջրդի վայրերում՝ 6—8 օրում: Վուշի ցանքը՝ 5—7 օրում, ճակնդեղինը՝ 10—12 օրում և արևածաղկինը՝ 5—7 օրում, ըստ վորում, տեխնիկական կուլտուրաները պիտի ցանվեն վոչ վերջին հերթին, ինչպես հաճախ արվում եր անցյալում, այլ տվյալ կուլտուրայի համար ամենալավ ժամկետին, առանց հերթակա-նութիւնն պահպանելու:

Այս տարի կառավարութիւնն ու կուսակցութիւնն արդելել են վաղ ցանքը և սավանաակից կատարվող ցանքը, վորը չի ապահովում ցանքի բարձր վորակը:

Գանքի սկիզբը նախօրոք ճշտորեն վորոշել հնարավոր չէ: Այդ կախված է յեղանակից և տվյալ վայրի դիրքից: Սակայն մի բան լավ պիտի հիշեցնենք, վոր ամբողջ կոլտնտեսութեան, կամ հենց ամբողջ բրիգադի համար ցանքի սկիզբը միանգամից չի դալիս: Հայտնի յէ, վոր արեւահայաց հողերն ավելի շուտ են չորանում, քան փոս և ստվերոտ հողերը: Նշանակում է՝ պետք է ոգտադործել առաջին իսկ հնարավորութիւնը և սկսել ցանքն առանց ձգձգելու:

Սակայն անհրաժեշտ է զգուշացնել նաև մյուս ծայրահեղու-թիւնից. խիստ վաղ չսկսել ցանքը: Այդ վտանգն առանձնապես զգացվում է հարավում, վորտեղ ձյուն քիչ է լինում: Հողը կար-ծես թէ ցամաքել է և կարելի յէ ցանել, սակայն կարող են սառ-նամանիքներ լինել: Որինակ՝ այս տարի Ղրիմում ուզում էյին ցանք անել դեռ հունվարի վերջերին: Բայց դեռ գործը չսկսած՝ բուքն ու սառնամանիքն սկսվեց: Յեթե ցանած լինեյին, այդ ցանքն ամբողջապես պիտի փչանար:

Հունվարին ցանելն ուղղակի հիմարութիւն է: Սակայն այդ անմտութիւնը վո՛չ ամեն անգամ և վո՛չ բոլորն են տեսնում: Ահա, որինակ, անցյալ տարի Հյուսիսային Կովկասում և Ադով-Սևծովյան մարզում յեղիպտացորենն ու կորեկը ցանեցին մայիսի սկզբին և ապրիլին, յերբ յեղանակը թեև արդեն տաքացել եր, սակայն հողը դեռևս պահանջվող ջերմութիւնը չուներ: Դրա հետևանքը յեղավ այն, վոր ցանքի մի մասը բոլորովին փչացավ: Կառավարութիւնը տեղական կազմակերպութիւններին հատկա-

պես նախազգուշացնում է, վոր պետք է խուսափել ավելորդ շտապողականութիւնից և նշում է, վոր «անթույլատրելի յէ 1935 թվին տեղի ունեցած չափազանց շտապողականութեան կրկնու-թիւնը, յերբ յեղիպտացորենը, կանեփը ցանվեցին խիստ վաղ, և յեղիպտացորենը՝ շտաքացած հողում»:

Յեթե ցանքի ժամկետի հարցն այսքան կարևոր ու լուրջ է, ապա պարզ է, վոր պատի թերթը պետք է իր ժամանակին հա-րուցի ու լուսաբանի այդ հարցը: Անցյալ տարիները շատ կոլ-տնտեսութիւններ հատուկ հսկիչներ էյին ուղարկում, վորոնք ստուգում էյին, թէ հողը վորտեղ է ցամաքել: Չեր խանգարի ամենուրեք այդպիսի հսկիչներ ունենալ: Սակայն գլխավոր խն-դիրն է՝ նկատի ունենալ, վոր ցանքի արագութիւնը կախված է նրա լավ նախապատրաստութիւնից: Միայն այն դեպքում, յերբ կոլտնտեսութիւնն ու նրա յուրաքանչյուր բրիգադը պատ-րաստ կլինի ամեն րոպե ցանքի դուրս դալու, միայն այն դեպ-քում, յեթե նախօրոք բոլոր խոչընդոտները վերացված կլինեն, կարելի կլինի իսկապես նպաստավոր ժամկետներին կատարել ցանքը: Պատի թերթն իր գլխավոր ուղադրութիւնը պետք է դարձնի ցանքի նախապատրաստութեան վրա:

Հազարավոր գյուղթղթակիցներ արդեն սկսել են ստուգել, թէ իրենց կոլտնտեսութիւնը վորքան է պատրաստ ցանքին: Հա-մարյա ամենուրեք ռեյդեր են կազմակերպվում: Այդ ռեյդերի ընթացքում գյուղթղթակիցներն ստուգում են սերմացույի վորա-կըն ու պահպանումը, ստուգում են նրանց ծրուանկութիւնը, ստուգում են տրակտորների և մյուս գյուղատնտեսական մեքե-նաների վերանորոգման ընթացքը, դարբնոցների աշխատանքը, դոմադրի հովաքումը, ձիերի խնամքը, ագրոտեխնիկական ու-սուցման միջոցներ և այլն:

Հասկանալի յէ, վոր առանց րոպե կորցնելու, այդ ռեյդերի նյութերը պետք է տեղավորել թերթում: Սակայն, վոչ միայն տեղավորել, այլ նաև միջոցներ ձեռք առնել թերութիւնների վե-րացման համար: Ահա, որինակ, անցյալ տարի Վորոնեժի մարզի «Վերնի պուտ» կոլտնտեսութեան գյուղթղթակիցներն ինչպես վարվեցին: Նրանք հայտաբերեցին, վոր սերմացուն շատ ցածր ծրուանկութիւն ունի: Այդ մասին թերթում տպեցին և միա-ժամանակ նույն օրը լավագույն ակտիվիստներն ու բրիգադի-րները սերմացուն տարան փոխանակելու: Նույն գյուղթղթակից-

ները պարզեցին, վոր դարբնոցները չեն աշխատում՝ ածուխը ժամանակին ստացված չլինելու պատճառով: Նույն սրը խնդիր դրին և սայլ ուղարկեցին ածուխ բերելու:

Յուրաքանչյուր կոլտնտեսային ու բրիգադային պատի թերթ կարող է և պետք է կազմակերպի այսպիսի ուսյո:

ԱԳՐՈՆՈՍԸ, ԱԳՐՈՏԵԽՆԻԿԱՆ ՅԵՎ ՊԱՍԻ ԹԵՐԹԸ

Հազիվ թե կարիք լինի խոսել այն ոգուտի մասին, վոր ագրոնոմը տալիս է կոլտնտեսությանը: Նախահեղափոխական դյուդումն եր, վոր ագրոնոմին, ինչպես ասում են, վիճակվում եր հակառը պատին խփել և հսկայական դժվարություններով ամենահասարակ ագրոմիջոցառումների հասնել: Հաճախ դյուդացին ուշադիր լսում եր նրան, համաձայնվում նրա ասածներին, սակայն շարունակում եր իր հին, պայենական ձևով տնտեսություն վարել: Դժվար, նույնիսկ անհնարին եր ագրոնոմիան լայնորեն կիրառել մանր, տնայնագործական դյուդացիական տնտեսության մեջ, վորը դաժան շահագործման եր յենթարկվում:

Ուրիշ բան է կոլտնտեսությունը: Հենց ինքը՝ կոլտնտեսության կառուցվածքն այսպիսին է, վոր գիտական մոտեցում է պահանջում և դրա շնորհիվ կարող է վիթխարի արտադրողականություն տալ: Իրավացիորեն ագրոնոմը կոլտնտեսության մեջ պետք է պատկառը տեղ դրավի և նրա դերն ու մասնակցությունն արտադրության մեջ ամեն կերպ պիտի բարձրանա:

Սակայն խոսենք անկեղծորեն: Այդպե՞ս և արդյոք ագրոնոմի դրությունը բոլոր կոլտնտեսություններում: Վո՛չ: Կոլտնտեսային պատի թերթերը սերտորեն են վազված ագրոնոմի հետ: Այս հարցին ևս ստիպված ենք առայժմ բացասական պատասխան տալ: Յեվ այդ կոլտնտեսային պատի թերթերի խոշոր թրությունն է:

Թերթը պետք է ագրոնոմին ոգտագործի բառիս ամենալայն իմաստով և այն ել վոչ միայն վորպես մշտական հեղինակ: Կոլտնտեսային թերթը պետք է շարունակ պայքար մղի տնտեսությունը գիտականորեն վարելու համար: Իսկ այդ գործում նրան ո՞վ ավելի լավ կողմնի, քան ագրոնոմը: Յեվ թերթը շարունակ պիտի պրոպագանդ մղի ագրոնոմի համար: «Ագրոնոմն այսինչ բանն ասաց», «ագրոնոմն այսինչ բանն է խորհուրդ տալիս»—

այսպիսի հոգվածներն անպակաս պիտի լինեն թերթի եջերիքինչպես դարնանացանի նախապատրաստության ընթացքում, այնպես ել հենց ցանքի ժամանակ:

Ագրոտեխնիկայի հարցը շատ մեծ հարց է: Այդ ևս վերաբերում է կոլտնտեսություններին չոգտագործած հնարավորություններին: Կան կանոններ ու միջոցառումներ, վորոնք վաղուց ագրեն մշակել և ագրոտեխնիկական դիտությունը: Այդ միջոցառումները կարող են ապահովել բերքատվության զգալի բարձրացումը, սակայն, դժբախտաբար դեռ վո՛չ ամեն տեղ են կատարվում այդ միջոցառումները: Յեվ այդ այլևս հանդուրժելի կարելի: Յեթե մենատնտես դյուդացին բազմաթիվ պատճառներով չեր կարող ոգտվել գիտության բարիքներից, ապա կոլտնտեսությունն այդպիսի պատճառներ չունի: Կոլտնտեսությունը կարող է և պետք է ոգտագործի գիտությունը մինչև վերջ:

Իր ժամանակին, դեռ կոլեկտիվացումից առաջ մենք շատ էլինք դրում ու խոսում ագրոմիխիմումի մասին, այսինքն՝ այն ագրոտեխնիկական պարզ միջոցառումների մասին, վորոնք Ուրհրդային իշխանության պայմաններում նույնիսկ անհատական դյուդացիական տնտեսություններում կարելի չեր իրագործել: Այժմ մենք կոլտնտեսություններում արդեն կարող ենք խոսել վոչ թե ագրոմիխիմումի, այլ ագրոմաքսիմումի մասին, այսինքն՝ ամենաբարդ ու ամենալուրջ ագրոմիջոցառումների կիրառման մասին: Յեվ արդեն մենք ունենք կոլտնտեսություններ, վորոնք այդ ուղին են բռնել: Սակայն քիչ չեն և այնպիսի կոլտնտեսություններ, վորոնք դեռ նույնիսկ ագրոմիխիմումին ել չեն հասել: Որինակ՝ ագրոտեխնիկական պահանջում է հերկն անել վորոշ խորությամբ, բայց ամեն տեղ այդ կանոնը չեն պահանջում: Ագրոտեխնիկական պահանջում է շարքացան անել, կամ դիտիալոր ցանիչներով ցանել, բայց վորոշ կոլտնտեսություններում ցանիչները սրահի տակ կանգնած են մնում և ցանքը կատարվում է ձեռքով: Ագրոտեխնիկական պահանջում է հողը կանոնավոր ագրել, բայց վորոշ կոլտնտեսություններ ուղղակի փչացնում են դոմաղը: Ագրոտեխնիկական պահանջում է վորոշակի ցանքաչրջանառություն և խոտացանություն, բայց մի՞թե հայտնի չե, վոր հաճախ ցանքաչրջանառությունը խախտվում է:

Այս բոլորն անկուլտուրականության մնացորդներն են, վորոնց դեմ շատ ավելի համարձակորեն պիտի պայքարել: Յեվ ել

տ՞վ, յեթե վոչ թերթը պիտի լինի այդ պայքարի նախաձեռնողն ու տրիրունը:

Յեթե վերցնենք կոլտնտեսային տնտեսութիւնն իր ամբողջութեամբ, ագրոտեխնիկան չատ ու չատ առաջ ե գնացել: Քանի՞ քանի մարդ ե սովորում մեզ մօտ, քանի՞-քանիսն են ավարտել կուրսերը, ագրոտեխնիկան գիտութիւնները վորքա՞ն իսկական ենտուղիաստներ են հանգես յեկել կոլտնտեսութիւններում: Տեղտեղ նրանք նույնիսկ ագրոտեխնիկան են դործի մղում, նրանց առաջ նոր ուղիներ ու խնդիրներ են բացում: Հենց միայն այն փաստը, վոր այժմ մենք մի քանի անգամ ավելի գյուղատնտեսական մեքենաներ ունենք, քան նախապատերազմյան շրջանում, բաւական պերճախոս կերպով ցույց ե տալիս, թե ինչպիսի նվաճումներ ենք ունեցել ագրոտեխնիկայի բնագաւառում: Սակայն թաղցնելու հարկ չկա. մեզ մօտ դեռեւս կա նաեւ բաւական հետամնացութիւն ու անկուղտութեանութիւն:

Գարնանացանն այն ժամանակամիջոցն ե, յերբ պատի թերթը չատ բան կարող ե անել ագրոտեխնիկան կոլտնտեսային արտադրութեան մեջ զարգացնելու ուղղութեամբ: Վերցնենք հենց մեկ որինակ—ցանքաշրջանառութիւնը: Ի՞նչ դրութեան մեջ ե ձեր կոլտնտեսութեան ցանքաշրջանառութիւնը: Հարկաւոր ե, վոր այդ իմանան վոչ միայն ագրոտմն ու կոլտնտեսութեան վարչութիւնը, այլև յուրաքանչյուր կոլտնտեսական: Իսկ յեթե ցանքաշրջանառութիւնը խախտւում ե, ապա առաւել ևս պիտի գրել դրա մասին: Պետք ե բացատրել, թե ճիշտ ցանքաշրջանառութիւնն ինչ ոգուտ ե տալիս և ինչ վնաս ե ստացւում նրա խախտումից:

Պատի թերթերն իր ժամանակին ճիշտ ելին վարվում, յերբ աշխատում ելին այնպես անել, վոր յուրաքանչյուր կոլտնտեսական գիտենա, թե ցանքի ժամանակ ինքն ինչ պիտի անի և յուրաքանչյուրը կանգնած լինի իր տեղում: Այդ կարևոր ե և այժմ: Սակայն այդ քիչ ե: Յուրաքանչյուր կոլտնտեսական պետք ե հետաքրքրվի կոլտնտեսութեան ընդհանուր դրութեամբ և իմանա այդ դրութիւնը: Այն ժամանակ ամեն ինչ ավելի լավ կարվի: Կոլտնտեսականը տեր ե իր կոլտնտեսութեան մեջ: Ել ուրեմն, ինչպես կարող ե տերը հետաքրքրվել այնպիսի մի կարևոր հարցով, ինչպիսին ե ցանքաշրջանառութիւնը: Յեւ վերջ

բոլորը դրա մասին իմանան, ապա ցանքաշրջանառութիւնը խախտելն ել դժվար կլինի:

Սակայն, ցանքաշրջանառութիւնը մենք որինակի համար վերցրինք: Զրուցեցեք ձեր ագրոտմի հետ և նա ձեզ մանրամասն կասի, թե այս տարի ինչ ագրոտեխնիկայներ պիտի կիրառվեն ձեր կոլտնտեսութիւնում: Այն ժամանակ դուք կիմանաք, թե թերթում ինչի մասին և ինչպես պիտի գրել:

Ագրոտեխնիկայի կենտրոնը կոլտնտեսութիւնում խրճիթ-լաբորատորիան ե: Այդ հիանալի դործն իմաստ ունի միայն կոլտնտեսութիւններում: Արդեն կան այնպիսի խրճիթ-լաբորատորիաներ, վորոնք իրոք գիտական հիմնարկութիւններ են դարձել: Նրանք վոչ միայն փորձեր ու ստուգումներ են կատարում, այլև ընտրում ու աճեցնում են սերմի տեսակներ, փորձադաշտում ցույց են տալիս, թե կոլտնտեսութիւնն ինչպիսի բերք կարող ե ստանալ: Սակայն կան և այնպիսի խրճիթ-լաբորատորիաներ, վորոնք վոչինչ չեն անում, կամ շատ թույլ են աշխատում: Պատի թերթը կարող ե ոգնել, վոր խրճիթ-լաբորատորիան բարելավի իր աշխատանքը:

Խրճիթ-լաբորատորիայի խնդիրը նաեւ այն ե, վոր ավելի մեծ թվով կոլտնտեսականների մասնակից անի փորձնական աշխատանքներին, հետաքրքրի ագրոտեխնիկայով: Մի՞թե պարզ չե, վոր հենց թերթն ե, վոր այդ դործում վարող ե ոգնել խրճիթ-լաբորատորիային:

Մի ժամանակ գյուղացին նույնիսկ «լաբորատորիա» բառը ճիշտ արտասանել չեր կարողանում, իսկ այժմ հազարավոր գյուղացիներ հաջողութեամբ աշխատում են լաբորատորիաներում: Մենք պետք ե գիտութիւնն ամեն կերպ արմատացնենք կոլտնտեսութիւնում, հաւի ռաւելով այն բոլոր ագրոտիւցառումները, վոր հնարավոր են ավյալ վարում:

ՏՐԱԿՏՈՐՆԵՐՆ ՈՒ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐԸ ԳԱՐՆԱՆԱՑԱՆԻ ԸՆԹԱՑՔՈՒՄ

Իր ժամանակին Վլադիմիր Իլյիչը մեր գյուղի համար յերազում եր հարյուր հազար տրակտոր: Թե բուլճարիկներն ինչպես են իրագործել Լենինի այդ յերազանքը, կարելի չե դատել հետևյալ փաստից: Հենց միայն այս տարի մեր գործարանները

գյուղատնտեսութեանը կտան 1 միլ. 933 հազար ձիու ուժի բնդհանուր կարողութեամբ տրակտորներ: Յեթե այդ վերածենք 15 ձիու ուժանոց տրակտորների, ապա դա կկազմի մոտ 130 հազար տրակտոր: Յեւ այդ՝ մի տարվա ընթացքում: Իսկ ընդամենը գյուղատնտեսութեան մեջ կաշխատի 400 հազար տրակտոր, չհաշված մյուս մեքենաները, վորոնց քանակը ևս ալիւլի պակաս թափուլ չի ալիւլանում:

Շատ ու շատ շրջաններում տրակտորավարն սրղեն գերա-կըլոող տեղ և բռնում: Այդ, ի հարկե, չի նշանակում, թե լծիկանի նշանակութիւնը նվազել է: Վո՛չ: Մենք պետք է ամեն կերպ խնամենք ու պահենք մեր ձիւերն ու յեզները: Զին մեզ գեռ պետք կգա նույնիսկ այն ժամանակ, յերբ մենք անչափ շատ տրակտոր կունենանք:

Թե մեզ մոտ տրակտորն ինչ աշխատանք է կատարում, այդ կարելի չէ տեսնել հետեյալ փաստով. այս տարվա համար ՄՏԿայանների տրակտորային աշխատանքի պլան է սահման-ված 165,5 միլիոն պայմանական հեկտար վարի չափով (պայ-մանական վար է կոչվում նրա համար, վոր տրակտորի բո-լոր աշխատանքները ցանքը, փոցխելը, քաղհանը և այլն նույն-պես վերածված է վարի միավորին, վորպեսզի ալիւլի հեշտ լի-նի հաշվել): Յեթե հաշիւ անենք, վոր Սորհրդային Միութեան բոլոր ՄՏ Կայաններն սպասարկում են ընդհանուր առմամբ մոտ 100 միլիոն հեկտար հող ունեցող կոլտնտեսութիւնների, ապա պարզ կլինի, թե տրակտորներն ինչպիսի հսկայական ոգնութիւն են ցույց տալիս կոլտնտեսութիւններին:

Տրակտորներն ու բարդ մեքենաները գտնվում են այն ՄՏ Կայանների տրամադրութեան տակ, վորոնք սպասարկում են կոլտնտեսութիւններին: Դրանից վորոշ պատի թերթերի խրմ-բազիրներ սխալ յեղրակացութեան են գալիս, թե իրենք չպետք է զբաղվեն տրակտորներով: Կարիք չկա ասելու, վոր այդ տեսա-կետը սխալ է: Զիշտ է, տրակտորները ՄՏ Կայանի տրամադրու-թեան տակ են գտնվում, սակայն աշխատում են կոլտնտեսու-թիւնների համար, ուստի և կոլտնտեսութեան համար ամենևին էլ միևնույն չէ, թե ինչպես են աշխատում այդ տրակտորները: Նշանակում է՝ թերթն անպայման պիտի գրի տրակտորները ցանքին նախապատրաստելու մասին: Նախ և առաջ պետք է հող տանել, վոր ամեն ինչ նախապատրաստված լինի տրակտորների

անընդմեջ աշխատանքի համար, վոր սպահովված լինի վառելա-նյութի մատակարարումը: Անցյալ տարիները յերբեմն տրակ-տորները կանգ ելին առնում վառելանյութ ժամանակին չհասցնե-լու պատճառով: Այս տարի կառավարութիւնը հատուկ վորո-շում է հրապարակել, վորով սահմանված է վառելանյութն բոտ շրջանների մատակարարելու պլանը: Այժմ մեծ կարգապահու-թիւն ու ճշտապահութիւն կլինի այդ գործում: Ուրեմն՝ հաշ-կալոր է, վոր վառելանյութն ու ջուրն էլ տրակտորին հասցնե-լու գործը կանոնավոր լինի: Սմբաղբները պետք է ծանոթանա-ն ՄՏ Կայանների ու կոլտնտեսութիւնների միջև կնքած պայմանա-գրերին: Այդ պայմանագրերում նշված են յերկու կողմերի պարտավորութիւնները: Կոլտնտեսութիւնը պարտավոր է նա-խորդ մարդիկ ու ձիւեր հատկացնել այդ գործին: Յեւ թերթն իր ժամանակին պետք է խոսի դրա մասին: Ամենից լալն է՝ նախորդ խորհրդակցել տրակտորային ջոկատի բրիգադիւրի հետ, կամ ավագ տրակտորիստի հետ: Թող նա գրի, թե կոլտն-տեսութիւնն ինչ պիտի անի, վոր տրակտորների անընդմեջ աշխատանքն սպահովվի:

Այնուհետև, ո՞վ պիտի աշխատի տրակտորի վրա: Լավա-գո՞ւյն տրակտորիստներն են ընտրված արդյոք: Գուցե նրանց մեջ կան անպետք, հետամնաց մարդիկ: Դրա մասին իր ժամա-նակին պիտի ահազանդել թերթում: Յեթե մենք անվիւլթ ու յողբ մարդկանց կոլտնտեսային գոմերում աշխատել չենք թող-նում, ապա այդպիսիներին առավել ևս մեքենաների վրա չպիտի թողնենք:

Իսկ տրակտորներն ի՞նչպես պիտի աշխատեն ցանքի ժամա-նակ: Այդ ևս պակաս կարեւորութիւն: Ընդի կոլտնտեսու-թեան համար, հետեւապես, պատի թերթը դրա մասին ևս պի-տի գրի:

Վերջին յերկու-յերեք տարվա ընթացքում մեզ մոտ տր-ակտորներն սկսել են զգալիորեն լավ աշխատել: Կազմակերպ-ված են մի շարք վերանորոգման արհեստանոցներ, ոժանդակ կադրեր, կան մեխանիկներ, պահեստի մասերն ալիւլի յեն շա-տացել: Սակայն դեռ այժմ էլ մեզ մոտ տրակտորիստները ճիշտ չեն ոգտադործվում: Յեթե վարի ընթացքում գործը համեմա-տաբար լավ է առաջ գնում, ապա ցանքի կամ փոցխելու ընթաց-քում իզուր տեղը շատ աշխատանք է կորչում: Այդ թերթն աշխա-

տանըներում տրակտորը ծանրաբեռնված չի լինում: Այդտեղ աշխատանքն ավելի բարդ է, վորովհետև տրակտորը պիտի քաշի բարդ մեքենա: Կոլտնտեսային կամ բրիգադային պատի թերթը սերտ կապ պահպանելով տրակտորային բրիգադի կամ ՄՏ Կայանի պատի թերթերի հետ՝ պետք է աշխատի, վոր առաջին հերթին այդ աշխատանքները ևս բարելավվեն: Քանի վոր մեզ մոտ տրակտորները շատանում են, նրանք ավելի մեծ չափով պիտի կատարեն նաև այդ «թեթև» աշխատանքները՝ ցանքը, փոցխումը: Այստեղ ել վորակի հարցը դրվում է ամենայն սրովթյամբ: Խարակը (բաց թողումը) վարի ժամանակ ավելի հեշտ է նկատվում, քան ցանքի ժամանակ: Ցանք անող տրակտորները աշխատանքը շարունակ կոլտնտեսային ու բրիգադային պատի թերթերի ուղադրության կենտրոնում պիտի լինի:

Տրակտորների արտադրողականության հարցը կոլտնտեսությունների համար խոշոր նշանակություն ունի: Այսպես, անցյալ տարի յուրաքանչյուր տրակտոր միջին հաշվով 490 հեկտարի աշխատանք է կատարել (վերածված վարի): Շատ է այս, թե՛ քիչ: Այդ հարցին կարելի չէ պատասխանել միայն համեմատությոն անելով:

Ամերիկայի Միացյալ Նահանգներում յուրաքանչյուր տրակտոր տարեկան միջին թվով 90—100 հեկտարի աշխատանք է կատարում (վերածված վարի): Դրա պատճառն այն է, վոր կապիտալիստական հողագործությունը, վորտեղ հողը ցրված է և պատկանում է առանձին սեփականատերերի, խանգարում է տրակտորի լիակատար ոգտագործումը:

Սոցիալիստական հողագործությունը—խորհրդայնություններն ու կոլտնտեսությունները—չափ է հեշտացնում տրակտորի աշխատանքը և շատ բարենպաստ պայմաններ է ստեղծում գյուղատնտեսության մեջ մեքենաներ ոգտագործելու համար: Ահա թե ինչու մենք յուրաքանչյուր տրակտորով 4—5 անգամ ավելի արտադրանք ենք տալիս, քան ամերիկացիք: Այստեղից պարզ յերևում է սոցիալիստական տնտեսության առավելությունը կապիտալիստականի և մանր սեփականատիրականի նկատմամբ:

Սակայն, չնայած դրան, դեռ վաղաժամ է պարծենալ, թե մենք տրակտորի բարձր արտադրականություն ենք տալիս:

Ապացուցված է, վոր մեր տրակտորային պարկը յուրաքան-

չյուր տրակտորով կարող է վոչ թե 490, այլ 800 հեկտարի աշխատանք կատարել, այսինքն՝ յերկու անգամ ավելի: Յեվ այդ վոչ թե յենթադրություն է, այլ դործնականում ապացուցված փաստ: Մենք արդեն շատ տրակտորիստներ ու ամբողջ բրիգադաներ ունենք, վորոնք անցյալ տարի 15 ձիու ուժանոց տրակտորով 1000 հեկտար է ավելի վար են արել: Յեվ դրա կողքին քիչ չեն նաև այնպիսի տրակտորիստներ, վորոնք տրակտորին 200—300 հեկտար են տվել:

Այժմ, յերևակայեցեք, թե ձեր կոլտնտեսությունում տրակտորներն, ասենք թե 300 հեկտար են մշակում: Իսկ յեթե նրանք ինչպես հարկն է աշխատեն, կսկսեն տալ 300 հեկտար ևս: Այդ ի՞նչ է նշանակում: Այդ նշանակում է, վոր դրանով տրակտորները վոչ միայն կթեթևացնեն լծկանների ու մարդկանց աշխատանքները, այլ և յերկու անգամ ավելի արագ կաշխատեն, ուրեմն և՛ յերկու անգամ ավելի արագ կավարտվի ցանքը: Իսկ այդ ել, իր հերթին, նշանակում է, վոր բերքը կբարձրանա զգալի չափով:

Իսկ չե՞ վոր այդ հնարավոր է անել, վոր տրակտորներն աշխատեն իրենց լրիվ ուժով ու կարողությամբ: Պատի թերթը հատուկ համառությամբ ու սխտեմատիկաբար պիտի պայքարի դրա համար:

Այստեղ շատ բան է կախված տրակտորիստներից: Նրանք դեռևս չեն կարողանում, ինչպես հարկն է, տրակտորները խրնամել, պակասում է կուլտուրականությունը: Մի շարք տրակտորիստների նայելիս՝ առաջին իսկ հայացքից կնկատվի այդ: Հաճախ նրանք կեղտոտ, մազուլթոտ են մնում: Կարելի չէ մտածել, թե այդ տրակտորի աշխատանքի հետ ուղղակի կապ չունի: Բայց վոչ: Կապ ունի: Մեքենան մաքրություն է սիրում, իսկ յեթե տրակտորիստն ինքը կեղտոտ է, ապա նա մեքենան ել մաքուր չի պահի: Միանգամայն ժամանակն է պատի թերթում հարուցելու տրակտորի մաքրության և տրակտորիստի բարեկրթության հարցը:

Մենք շատ ենք խոսել տրակտորիստների հետ, հարցրել ենք, թե նրանք ինչու յեն կեղտոտ: Պատահել է տրակտորիստ, վոր ձեռքը թափ տալով՝ պատասխանել է.

— Ե՛հ, բան գտաք դուք ել, ի՞նչ է, յեռ որիորդ եմ:

Բայց մի մասն ել պատասխանել է.

— Շատ կցանկանայի ըլացվել, բայց վո՞րտեղ ըլացվեմ :

Յեւ այդ ձիւտ ե : Տրակտորիստը, վորի ձեռքերն ու յերեսը յուզուտ են, սառը ջրով ըլացվել չի կարող : Թերթերը պետք է հարց բարձրացնեն, վոր տրակտորիստներին տաք ջուր տրվի, ոճառ, մոխրաջուր : Միթե՞ դժվար է այդ պատրաստել : Նույն կինը, վոր տրակտորիստներին համար ճաշ է պատրաստում, կա՞կարող է և տաք ջուր պատրաստել :

Սա փոքր դործ չի : Տրակտորիստի աշխատանքը դժվար աշխատանք է : Յեւ յեթե նա աշխատանքից հետո մաքուր ըլացվի, չորերը փոխի, մաքուր ճաշի և պանկի քնելու հաճելի տնակում, մաքուր անկողնում, նա դեպի մեքենան ել ուրիշ վերաբերմունք կունենա և մեքենան ալելի լավ կաշխատի :

Տրակտորիստի մաքրությունն, իհարկե, բոլորը չէ, ինչ վոր հարկավոր է տրակտորներին արտադրողականությունը բարձրացնելու համար : Սակայն մենք այս որինակը նրա համար բերինք, վոր յուրաքանչյուր պատի Թերթի խմբադիր խմանա, Թե պատի Թերթն ինչպես պիտի պայքարի տրակտորի արտադրողականության բարձրացման համար, վորպեսզի յուրաքանչյուր կոլտնտեսային պատի Թերթի խմբադիր հասկանա, վոր ցանքի կազմակերպման և վոչ մի հարց չպետք է վրիպի Թերթի տեսադաշտից :

ՄԻ ՔԱՆԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՉԱԿԱՆ ԴԻՏՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Այժմ անցնենք վերջին և կոլտնտեսային պատի Թերթերի համար Թերես ամենատուր հարցին. ո՞վ պետք է պատի Թերթը պատրաստի դարնանացանի ընթացքում : Այս հարցը քննենք ընդհանուր կոլտնտեսային և առանձին բրիգադային Թերթերի համար առանձին-առանձին : Սկսենք վերջիններից :

Ո՞վ է բրիգադային պատի Թերթի խմբադիրը : Մեծ մասամբ ակտիվ կոլտնտեսական-կոմունիստ, կոմյերթական կամ ունկուսակցական : Յանքի ընթացքում նա մյուսներին պես խիստ զբաղված պիտի լինի : Եւ, ուրեմն, յերբ պիտի նա կարողանա Թերթ պատրաստել : Քանի դեռ բրիգադը դաշտ չի դուրս յեկել և ամեն ինչ գյուղումն է դառնում, դեռ կարելի չէ ժամանակ դառնել : Բայց, ահա, բրիգադը դաշտ դուրս յեկավ և խմբադիրն ամբողջ ուրը քայլում է փոցիսի հետեից կամ տրակտորի համար վառելանյութ է կրում : Այդ դեպքում ինչպե՞ս վարվել, յե՞րբ պատ-

րաստել Թերթը : Կրկին անգամ հարցը հանդուժ ե նրան, վոր խմբադիրը մենակ չախտի լինի, վոր նա իր ոգնականները, իր ակտիվը պիտի ունենա :

Բրիգադային դաշտակայանում համարյա միշտ լինում են մշտական մարդիկ—հաշվառու, խոհարար, պահակ, սերմացուն դիչերները պահող, ձիապան, յերբեմն ել՝ բրիգադիրը : Յեթե կոլտնտեսականը մի Թղթակցություն է բերել, այդ ընկերներից մեկը պիտի լինի, վոր ընդունի Թղթակցությունը : Պատի Թերթի խմբադիրն մեծ չափով կարող է ոգնել հաշվառուն, վորպես վարժ գրադետ մարդ : Նա կարող է մինչև խմբադրի դաշն ամեն ինչ նախապատրաստել, արտադրել և տալ խմբադիրն՝ կարդալու և հաստատելու :

Նույնիսկ ամենապետուն շրջանում բրիգադում կլինեն մարդիկ, վորոնք ժամանակ կդառնեն Թերթը ձևավորելու համար : Միայն հարկավոր է նրանց մեջ հետաքրքրություն ստեղծել դեպի այդ դործը : Իսկ ինքը՝ խմբադիրը, յեթե զբաղված է արտադրության մեջ, որինակ՝ ցանք է անում, կամ տրակտոր է աշխատեցնում, այնուամենայնիվ կարող է Թերթը խմբադրել, ուղղություն տալ, կազմակերպել դործը : Այստեղ հիմնական կանոնը հետեյալն է. մեծ Թվով մարդիկ, և առաջին հերթին ստախանովականներին, ներգրավել Թերթի աշխատանքների մեջ, վորպեսզի իրոք պատի Թերթը դառնա համաբրիգադային ընդհանուր մի դործ :

Չպետք է կարծել, Թե խմբադիրը, կամ Թերթում գրողը և կամ Թերթ պատրաստողն ինչ վոր մի առանձնահատուկ մարդ է : Այդ սխալ ու վնասակար կարծիք է : Բրիգադի յուրաքանչյուր անդամը—և՛ ձիապանը, և՛ պահակը, և՛ խոհարարը կարող են դրել իրենց պատի Թերթում : Իսկ խոհարարն առավել ևս : Նա բրիգադում ամենաշարժուն ու ակտիվ մարդն է : Նա ամբողջ ուրը դաշտակայանումն է լինում, շատ բան է տեսնում, ուրեմն և շատ բան դիտել : Յեթե մենք աշխատում ենք, վոր յուրաքանչյուր խոհարարուհի պետությունը կառավարելուն մասնակցի, ապա առավել ևս պիտի աշխատենք, վոր կոլտնտեսության յուրաքանչյուր խոհարարուհի մասնակցի պատի Թերթի աշխատանքներին : Թերթի նյութերը հավաքելու համար պետք է ոգտադրվել նաև վորակի տեսչին : Ծերունիներն ստուգում են բոլորի աշխատանքը և որվա ընթացքում տեսնում են բոլորին, խոսում բոլորի հետ,

ուստի և հեշտությամբ կարող են թղթակցությունները բերել
թերթին և հենց իրենք ել պակաս թղթակցություններ չեն գրի:

Մի քիչ այլ կերպ է ընդհանուր կոլտնտեսային պատի թեր-
թի խնդիրը: Նրա համար ավելի շատ դրաճեա մարդիկ կգտնվեն
և կարելի յե այնպիսի խմբադիր ընտրել, վորը ցանքի ընթաց-
քում կարողանա բավական ժամանակ հատկացնել թերթին: Այս-
տեղ արդեն խմբադիրն կարող են ոգնել հաշվետարը, ուսուցիչ-
ները, մեխանիկը, ագրոնոմը: Ընդհանուր կոլտնտեսային պատի
թերթի հիմնական աշխատակիցները շարքային կոլտնտեսական-
ներն են, սակայն թերթը պատրաստում ու ձևավորում են ավելի
դրաճեա մարդիկ: Կոլտնտեսային թերթի համար կարելի յե և
նկարիչ գտնել, վորը ծիծաղաշարժ ծաղրանկարներ կնկարի:
Այդպիսի նկարները թերթը շատ են աշխուժացնում:

Սակայն կոլտնտեսային թերթի համար մի ուրիշ դժվարու-
թյուն է առաջանում: Ցանքի ժամանակ մարդիկ դաշտումն են
գտնվում: Բրիգադային թերթն աշխատանքի կենտրոնումն է.
վորքան ել այս կամ այն ողակը հեռու աշխատելիս լինի, բրիգա-
դային թերթի աչքից չի վրիպի: Բայց ինչպես վարվի կոլտնտե-
սային պատի թերթը: Յեթե նա մնա գյուղում, մինչև ցանքի
վերջն այդ թերթը կարգացող չի լինի: Յեթե դաշտ ուղարկվի,
կկարգա միայն մի բրիգադ: Ինչպե՞ս անել: Այս հարցի պատաս-
խանը գտել են հենց իրենք՝ պատի թերթերը և մենք միայն այս-
տեղ հաղորդում ենք այդ փորձը: Ընդհանուր կոլտնտեսային
պատի թերթը պետք է փակցվի մի տախտակի և ցանքի ընթաց-
քում դառնա շարժական թերթ: Յեթե դուշտում յերեք բրիգադ
է աշխատում, նշանակում է՝ թերթը պետք է փոխադրել բրիգա-
դից բրիգադ: Դրա համար առանձին փոխադրական միջոցներ
հարկավոր չեն: Թերթն ուղարկելու բազմաթիվ առիթներ կլի-
նեն. ասենք թե կոլտնտեսության նախագահը, կամ պահեստա-
պետը, կամ ագրոնոմը դաշտ է գնում և կամ ձիերին կեր են տա-
նում—կարելի յե թերթն ել ուղարկել նրանց հետ: Յեվ այդ կա-
րելի յե որական մի քանի անգամ անել: Չե՞ վոր ցանքի ընթաց-
քում պատի թերթն առանձնապես աշխուժ պիտի աշխատի: Պա-
տի թերթի յուրաքանչյուր համարում պետք է հաղորդվի ամեն
մի բրիգադի ցանքի ընթացքը: Պատի թերթը, վորքան կարելի
յե, հաճախ պիտի լույս ընծայել, նույնիսկ ամեն ուր, վորպեսզի

յուրաքանչյուր բրիգադ իմանա, թե ինչպես են աշխատում մյուս-
ները և ինչպես է աշխատում ամբողջ կոլտնտեսությունը:

Անկասկած այստեղ մեծ ոգուտ կտա փոքրիկ թերթիկներ
լույս ընծայելու փորձը, վորոնք կոչվում են «կայծակ» և շատ
կոլտնտեսություններում արդեն անում են այդ: Բազմաթիվ կոլ-
տնտեսությունների անցյալ տարվա փորձը ցույց է տալիս, վոր
այդպիսի թերթիկներ կարելի յե լույս ընծայել նույնիսկ որա-
կտն 3—4 անգամ, իսկ «կայծակը» կարելի յե կարգալ մի քանի
րոպեյում:

Այն ել պիտի ասել, վոր պատի թերթի խմբադրությունը
ցանքին պիտի պատրաստվի նախորդ, այնպես, ինչպես ամբողջ
կոլտնտեսությունն է նախապատրաստվում: Մենք տեսել ենք, թե
ինչպես մի շարք կոլտնտեսություններում, յերբ փորձական
տաճնապ են տվել ու բրիգադները դաշտ են դուրս յեկել, նորոգ-
ված ցանիչների, գութանների, բոլոր կոլտնտեսականների կող-
քին իր պատրաստի պայուսակով կանգնած է յեղել նաև բրիգա-
դային պատի թերթի խմբադիրը: Նրա պայուսակում յեղել է
թերթի «ինվենտարը»—թուղթ, մատիտ, ներկեր, մկրատ և այլն,
ինչպես և թերթը լույս ընծայելու պլանը: Փորձական տաճնա-
պին պատի թերթի այսպիսի մասնակցությունը խիստ նշանակա-
լի յե. այդ ցույց է տալիս, վոր նախ խմբադիրը նախորդ պատ-
րաստվել է իր գործին անցնելու և նշանակում է, վոր թերթն
իրոք լույս է տեսնելու կանոնավոր և ոգնելու յե ցանքն ավելի
լավ ու արագ կատարելու գործին: Մյուս կողմից՝ թերթի այդ
մասնակցությունը ցույց է տալիս, վոր նա արդեն բրիգադի աշ-
խատանքի մի հիմնական մասն է դարձել, վոր առանց թերթի
այլևս յուր գնալ չի կարելի, վոր թերթը դարձել է կոլտնտեսա-
յին աշխատանքի մի անհրաժեշտ գործոնը: Սա մեծ պատիվ է
բերում և՛ պատի թերթերին, և՛ նրանց, ովքեր աշխատում են
այդ ուղղությամբ:

Դժբախտաբար գեռես շատ կոլտնտեսային ու բրիգադային
թերթեր չեն այդպես լավ աշխատում: Դեռ շատ կան թույլ պա-
տի թերթեր:

Պատի թերթերը պետք է աճեն կուլակության մնացորդների
գեմ մղվող պայքարում, կոլտնտեսության բոլոր թշնամիների
գեմ մղվող պայքարում, բոլշևիկյան կոլտնտեսությունների և
կոլտնտեսականների ունևոր, կուլտուրական կյանքի համար մղ-

վող պայքարում: Անհրաժեշտ է, վոր ներկա դարձանացանի ընթացքում բոլոր պատի թերթերն աճեն ու ամրապնդվեն այնպես, ինչպես աճում ու ամրապնդվում են մեր կոլտնտեսությունները:

ՍՏՈՒԳԻՉ ՀԱՐՑԵՐ

1. Պատի թերթերի խնդիրների մեջ ի՞նչ փոփոխություն է յեղել այս տարվա ցանքի ընթացքը լուսաբանելու հարցում, նախորդ տարիների հետ համեմատած:

2. Վո՞րն է պատի թերթերի գլխավոր խնդիրն այս տարի:

3. Ինչո՞ւ միայն խորհրդային յերկրում կարելի է անսահման ալելացնել բերքատվությունը, իսկ կապիտալիստական յերկրներում բարձր բերքը, ինչպես և անբերրությունն աղետ են բերում գյուղացիությանը:

4. Պատի թերթերում ինչպե՞ս ոգտադործել հարևան առաջավոր կոլտնտեսությունների փորձը՝ բերքատվությունը բարձրացնելու համար:

5. Պատի թերթն ինչպես պիտի պայքարի սերմացույի բարձր վորակի համար:

6. Ինչի՞ համար են սերմադաշտեր առանձնացվում և ի՞նչ պիտի գրի թերթը դրանց մասին:

7. Ի՞նչ գիտե՞ք դուք ակադեմիկոս Լիսենկոյի աշխատանքի մասին, ի՞նչ է տալիս յարուլիզացիան և ինչպե՞ս պայքարել յարուլիզացան ճիշտ կերպով ու համար:

8. Ձեր կոլտնտեսությունում բերքի բարձրացման ի՞նչ թաղընված հնարավորություններ կան: Թերթն ի՞նչ պիտի անի այդ հնարավորությունների հայտաբերման ու ոգտադործման համար:

9. Պատի թերթն ինչպես պիտի աշխատի ցանքի ժամկետները կրճատել և ինչպիսի ծայրահեղությունների ու ժամկետների խախտումների դեմ պիտի պայքարի:

10. Պատի թերթն ի՞նչ պիտի ստանա ագրոնոմից և ի՞նչ պիտի գրի նրա աշխատանքի մասին:

11. Հատկապես ինչի՞ մասին եք դուք մտածում գրել ձեր պատի թերթում՝ դարձանացանի ագրոտեխնիկայի վերաբերյալ:

12. Ինչպես պիտի ոգնել խրճիթ-լաբորատորիան, վորպեսզի նա կարողանա ագրոտեխնիկան արմատացնել կոլտնտեսային արտադրության մեջ:

13. Վորո՞նք են տրակտորային պարկի աշխատանքի գլխավոր թերությունները: Թերթն ի՞նչ պիտի անի այդ թերությունները վերացնելու համար:

14. Ի՞նչ պետք է գրել տրակտորիստների մասին և թերթն ինչո՞վ պիտի տրակտորիստներին ոգնի իրենց աշխատանքներում:

15. Ի՞նչ է ստախանովյան շարժումը կոլտնտեսություններում: Ձեր պատի թերթն ինչպե՞ս է պայքարում ստախանովյան աշխատանքի մեթոդների ըստ ամենայնի ծավալման համար:

16. Ցանքի ժամանակ ինչպե՞ս կաղմակերպել բրիգադային ու ընդհանուր կոլտնտեսային պատի թերթերի լույս ընծայումը:

«Ազգային գրադարան»

NL0143963

333

14989

334.01.07 6 201

Б. РЕЗНИКОВ

**Стахановская весна и задачи колхозных
стенных газет**

Издание КП(б)А „Хорурдани Айастан“